kelighed, skolen skal være overraskende.

rbejde mellem elevhorisonterne og skolens dannelseshensigter.

anden som forskellige.

og blevet gennemsigtig normalitet.

emmede verden indenfor murerne overraskende for eleverne.

af eleverne.

HF VINKLER 2005

FREDERIKSBERG HF

Indhold

1. Finn Bønsdorff: Forord
2. Finn Bønsdorff: Ledelsesinitiativer og HF-reformen
7. Vibeke Fengers: Skolen som en fremmed verden
13. Amalie Winge, Mette Steen Poulsen og Mogens Jensen: Studierejse til Rom
17. Mogens Jensen: Ryg og rejs i Rom
22. Kjeld Arne Hansen: Evaluering af SU
31. Marianne Weile og Hans Kargaard: Brobyggere og brolæggere
35. Annemarie Krarup: Når kor bli'r til band
39. Vibeke Fengers og Peter Bro: Gensyn med Mattias Wohlert
45. Rune Roepstorff Nissen: Alt incl.
47. Hans Kargaard: Blokdag i billedanalyse
51. Vibeke Fengers og Peter Bro: Oplevelsen af skolen
57. Christopher Jensen, Christian Nielsen og Maja Nørregaard: Dagbog for 2P's studierejse til Berlin
62. Ingrid Megyessi: Teorier er altid fundamentalistiske
68. Finn Bønsdorff og Finn Eriksen: References
69. Lærer- og personaleportrætter samt bestyrelsens eksterne medlemmer
73. Portrætter af årets dimittender

FREDERIKSBERG HF-KURSUS

Sønderjyllands Allé 2
2000 Frederiksberg
Telefon 38 21 05 00
www.frberg-hf.dk
frederiksberghfkursus@frederiksberg.dk

HF-vinkler 2005

Kære læsere,

Globaliseringsprocessen har udfordret og sat det danske samfund under pres.
Konkurrencekraft, fleksibilitet og kvalitet er i stigende grad kommet i fokus.
Den globale udfordring – herunder ønsket om at fastholde et højt beskæftigelsesniveau i Danmark – stiller krav til ungdomsuddannelserne. Dette indebærer, at skolen også skal danne en "context of discovery", som ud over anvendelse af faglige indsigter og viden tillige skal befordre udvikling og kreativitet gennem kombination af viden og vidensformer.
Men efter min opfattelse implicerer disse omverdenskrav ikke at skolen internt bør aflære eller glemme de klassiske kvaliteter og værdier.
På Frederiksberg HF-kursus vil udgangspunktet fortsat være en klasse med modne elever og dygtige lærere.

Løbende evalueringer har vist at vores elever er meget glade for den måde skolen organiserer og gennemfører undervisningen på.

HF-Vinkler fejrer 10 års jubilæum i 2005. Igen i år kan vi præsentere glimrende bidrag fra tidligere og nuværende elever, men der skal også lyde en stor og varm tak til samtlige årets HF'ere for samarbejdet i to år.

I ønskes alle god vind fremover.

Finn Bønsdorff
Rektor

Ledelsesinitiativer og HF-reformen

- et koncentrat

Af Finn Bønsdorff

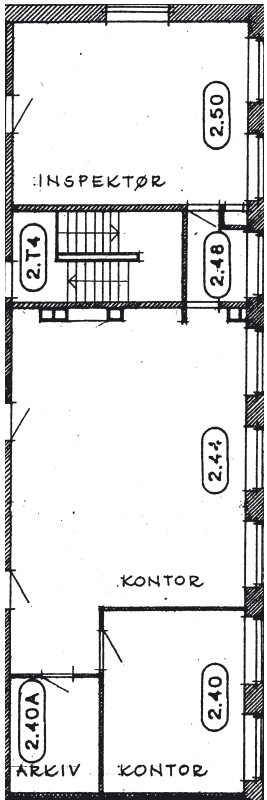

Kontoret på Frederiksberg HF-kursus summer af aktivitet året rundt, men på intet tidspunkt er travlheden større end i årets første måneder når de nye elever skal hentes i hus. Alle personalegrupper er på banen. Skolesekretærerne og studievejlederne vejleder ansøgerne telefonisk og ved personligt fremmøde. Der er lærere der arbejder med skolens PR og annoncering, både på papir og elektronisk. Alle tråde samles hos rektor som i denne artikel ser tilbage på et usædvanligt krævende år. HF-reformen som træder i kraft ved begyndelsen af det næste skoleår skabte naturligt usikkerhed om søgetallet. Desuden skulle der arrangeres efteruddannelse så lærerne kunne klædes på til at undervise efter en ny bekendtgørelse. En speciel bekymring knyttede sig til tysklærernes ansættelsesforhold når deres fag gled ud af rækken af fællesfag på HF. I sidste ende lykkedes hele øvelsen, og Frederiksberg HF-kursus ser frem til endnu en travl, men glad tid når vi tager imod de nye elever i august.

Når en uddannelse reformeres vil der altid være en vis usikkerhed. Mon eleverne synes at det 2-årige HF fortsat er et attraktivt uddannelsestilbud? Vil Frederiksberg HF-kursus kunne opretholde et flot søgetal med over 400 ansøgere? En af forudsætningerne her-

for er at der kan tilbydes vejledning og information om hvad HF-reformen indebærer på skolen.

Vi skulle have ny brochure og designlæreren på Frederiksberg HF-kursus, lektor Peter Bro, gik i aktion. Anne Mette Steensig, 1E, med ild i håret kom på forsiden. Og Peter havde fundet et Plutarchcitat "hjernen er ikke en krukke der skal fyldes, men en ild der skal tændes". Sådan! Sammen med en af sine designelever, Fenar Ahmad, 2V, producerede han nyt billedmateriale. Flot arbejde, men var det godt nok? Ville vi få tilstrækkeligt mange ansøgere?

Jeg var meget bekymret primo januar 2005. Gik man ind på www.optagelse.dk kunne man konstatere at der ikke kunne skrives ansøgningspapirer ud, og på nogle gymnasier fandtes kategorien HF-kursus slet ikke. Hvad ville vejledningsreformen med UU'erne (Ungdommens Uddannelsesvejledning) betyde?

Højt søgetal efter god vejledning

Telefonerne begyndte at ringe *et que faire*? Det blev besluttet at udarbejde vores egen ansøgningsblanket, kopieret i et gammeldags format, så der kunne lægges eksamenspapirer indeni. Brochurer og vores hjemmestrikkede formular blev sendt ud, men sammenlignet med tidligere års søgetal fra udvalgte "måledatoer " viste at vi var 30 pct. bagefter. Men pludselig rykkede det. I 2004 havde Frederiksberg HF-kursus en rekordhøj søgning med 420 ansøgere til 1.HF, og i 2005 blev resultatet 410. Vi klarede den og mere til, men ændringen af både HF-uddannelsen og vejledningssystemet havde skabt tvivl om hvordan ansøgerne burde søge optagelse. Jeg talte bl.a. med en bekymret mor hvis rejselystne søn var på vej hjem fra udlandet. Hun mente at hun nu skulle kontakte sønnens folkeskole, selv om det var mere end 5 år siden han var gået ud af 10. klasse!
Men FHF´s sekretærer og studievejledere har gjort et fornemt arbejde så de mange HF-ansøgere fik god information og vejledning. Det er vigtigt at alle ansøgere er orienteret om at planer for videreuddannelse efter HF-eksamen også har betydning for valg af fag og

Vi skulle have ny brochure og designlærer lektor Peter Bro, gik i aktion. Anne Mette Steensig, 1E, med ild i håret kom på forsiden. Og Peter havde fundet et Plutarchcitat " hjernen er ikke en krukke der skal fyldes, men en ild der skal tændes ". Sådan!

niveau inden skolestart i 1. HF Sigtes der på lægestudiet, der p.t. kræver fysik på B-niveau, skal en ansøger allerede inden skolestart have valgt fysik på C-niveau i 1.HF.

Farvel til obligatorisk tysk

Men hvilke sprog valgte de nye HF-ansøgere? 2. fremmedsprog var jo blevet til valgfag. Den nye HF-lov indebærer på nogle områder en anden fagrække, som er politisk besluttet. En af de helt store ændringer er, at fremmedsprogene tysk/fransk ikke længere er obligatoriske, men kan vælges som valgfag.
44 ugentlige tysktimer i det gamle HF, hvad ville der ske med dem? Hvor mange tysklærere ville der være behov for?
Allerede i efteråret 2003 drøftedes problematikken i Pædagogisk Råd, Med-udvalg og efterfølgende fælles faggruppemøder med tysk og fransk. Gruppen gav et bud på hvor mange tyskhold der ville være i august 2005. Prognose: 2 tyskhold på fortsætter C-niveau, og 1 franskhold på fortsætter C.
Faktiske forhold 2005: 1 hold fortsætter C-niveau og 1 hold begynder B-niveau i både tysk og fransk. Prognoserne for tysk og fransk passede således med elevernes ønsker, men hvad vil der ske med beskæftigelsen, med lærerne?
Der blev i 2003 lavet en plan for de tysklærere der skulle efteruddannes, ligesom det fra to af tysklærerne blev tilkendegivet, at pensionsalderen var tæt på.

«

Vi kan efter time/fagfordelingsprocessen konstatere, at der ikke skal afskediges på grund af timemangel i tysk. At mange tysklærere ikke mere kommer til at undervise i tysk, ja det er en anden historie.

Vi kan efter time/fagfordelingsprocessen konstatere, at der ikke skal afskediges på grund af timemangel i tysk. At mange tysklærere ikke mere kommer til at undervise i tysk, ja det er en anden historie.

Særfaglighed og tværfaglighed

HF-reformen indebærer også at fagene skal arbejde sammen. Med støtte fra Kulturdirektoratet kaldtes på den baggrund lærerne fra biologi, geografi og kemi til møde med henblik på at lade dem udarbejde skitser til en studieplan der kombiner særfaglighed - fagene arbejder alene med deres specifikke faglighed - og projektperioder

hvor de 3 fag spiller sammen ud fra et fælles emne/tema/problemstilling.
Jeg har kun været med til 3 møder, men kedeligt har det ikke været. Debatten har været intens, til tider dramatisk, når fagene og fagtraditionerne skulle finde et fælles fodslag. Hvad er en biologisk problemstilling ? Det fremgik af gruppedrøftelsen, at kemifaget arbejdede med "hårde", målelige eksperimentelle problemer, men de var af en anden karakter end hos biologerne. "Biologi handler jo om selve livet" docerede biologilæreren. Geografilæreren fandt ikke, at biologernes ønsker til skemalægningen var relevante, o.m.a..
Nå, studieplanen er nu næsten færdig, og de tre fag har et godt udgangspunkt for samarbejdet i skoleåret 2005-2006.
Det bliver spændende, for ud over at være et samarbejde mellem 3 fag, som afsluttes med en fælles mundtlig eksamen, er der jo også tale om et videnskabsteoretisk projekt, hvor fagene repræsenterer alternative måder at spørge til og vinkle verden på og dermed bidrage med forskellige og kompletterende typer af indsigter.

Debatten har været intens, til tider dramatisk, når fagene og fagtraditionerne skulle finde et fælles fodslag.

Kaskader af efteruddannelse

Nye krav til undervisningsformer og lærersamarbejde, ja, det kan kun løses gennem efteruddannelse. I samarbejde med Frederiksberg Kommune blev det besluttet, at lokal efteruddannelse af lærerne skulle afvikles efter en kaskademodel. En mindre gruppe lærere blev uddannet som ressourcepersoner i tutor, teamsamarbejde og projektarbejde. I skrivende stund har alle lærere været på teamsamarbejds- og tutorkursus. Kolleger, der underviser kolleger, har vist sig at være en hensigtsmæssig måde at implementere dele af efteruddannelsen på.

På ledelsesområdet er Frederiksberg Kommune gået i gang med kontraktstyring. Alle chefer har underskrevet en kontrakt, hvoraf det fremgår hvad der forventes på udvalgte indsatsområder. Ikke overraskende er mange reformelementer skrevet ind i kontrakten, som virker som et nyttigt værktøj til at præcisere dele af rektors arbejdsområde.

Fremtidige indsatsområder:
Der skal ses nærmere på samspillet mellem UU´erne og HF-kurserne, så ansøgerne ikke mister orienteringen.
Naturfagspakken og teamsamarbejdet skal evalueres af det lokale EVA-udvalg.
Vi skal løbende vurdere tutordningen i forhold til eleverne og studievejledningen.
Fortsat efteruddannelse i bl.a. projektarbejde.

Og så glæder vi os til at samarbejde med både nye og gamle elever i august 2005: 10 klasser i 1.HF og 10 klasser i 2.HF!

Naturfagsgruppen – på vej mod fælles fodslag.

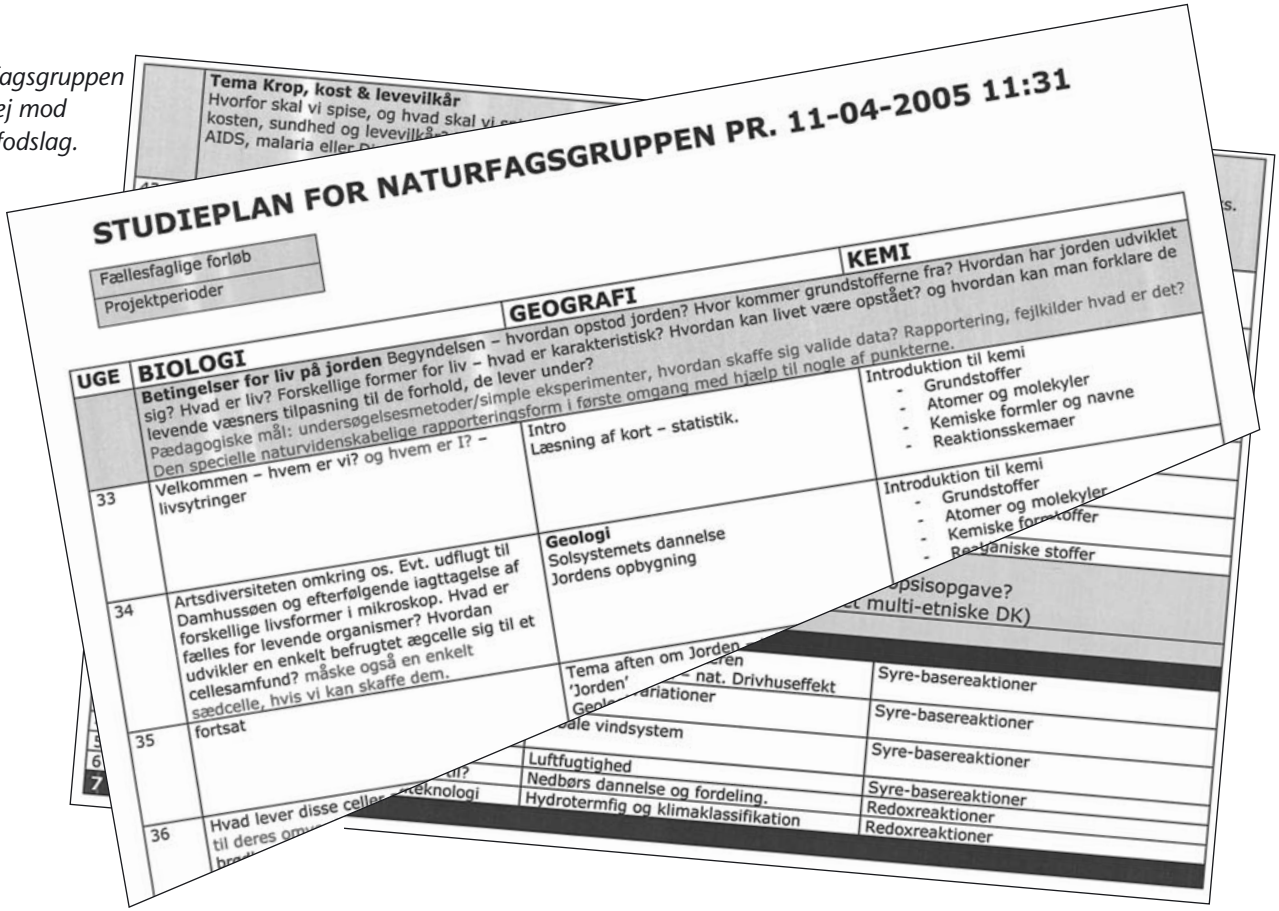

STUDIEPLAN FOR NATURFAGSGRUPPEN PR. 11-04-2005 11:31

Fællesfaglige forløb	
Projektperioder	

UGE	BIOLOGI	GEOGRAFI	KEMI
	Betingelser for liv på jorden Begyndelsen – hvordan opstod jorden? Hvor kommer grundstofferne fra? Hvordan har jorden udviklet sig? Hvad er liv? Forskellige former for liv – hvad er karakteristisk? Hvordan kan livet være opstået? og hvordan kan man forklare de levende væsners tilpasning til de forhold, de lever under? Pædagogiske mål: undersøgelsesmetoder/simple eksperimenter, hvordan skaffe sig valide data? Rapportering, fejlkilder hvad er det? Den specielle naturvidenskabelige rapporteringsform i første omgang med hjælp til nogle af punkterne.		
33	Velkommen – hvem er vi? og hvem er I? – livsytringer	Intro Læsning af kort – statistik.	Introduktion til kemi - Grundstoffer - Atomer og molekyler - Kemiske formler og navne - Reaktionsskemaer
34	Artsdiversiteten omkring os. Evt. udflugt til Damhussøen og efterfølgende iagttagelse af forskellige livsformer i mikroskop. Hvad er fælles for levende organismer? Hvordan udvikler en enkelt befrugtet ægcelle sig til et cellesamfund? måske også en enkelt sædcelle, hvis vi kan skaffe dem.	**Geologi** Solsystemets dannelse Jordens opbygning	Introduktion til kemi - Grundstoffer - Atomer og molekyler - Kemiske forbindelser - Reaktionsskemaer - Organiske stoffer
35	fortsat	Tema aften om Jorden 'Jorden' – nat. Drivhuseffekt Genetisk variationer	Syre-basereaktioner
		Globale vindsystem	Syre-basereaktioner
		Luftfugtighed	Syre-basereaktioner
		Nedbørs dannelse og fordeling.	Syre-basereaktioner
36	Hvad lever disse celler af? Bioteknologi til deres om	Hydrotermfig og klimaklassifikation	Redoxreaktioner Redoxreaktioner

Opsisopgave?
(et multi-etniske DK)

Skolen som en fremmed verden

Tema for HF-Vinkler 2005

Af Vibeke Fengers

I januar 2004 var FHF´s lærerkollegium på studierejse til Rom for at diskutere skolens fremtid i lyset af lovgivningen om den HF-reform der skal træde i kraft fra august 2005. *Rom og reform, dyd og dannelse* var temaet for HF-Vinkler 2004, som bl.a. indeholdt bidrag til en debat om det dannelsesideal vi som skole prøver at formidle. I det forløbne år har vi på mangfoldige måder mærket at reformen er rykket nærmere, og efterhånden som omfanget af de kommende forandringer er blevet stadigt tydeligere, er behovet for pædagogisk nytænkning blevet mere presserende.

Det er en udbredt opfattelse blandt lærerne på FHF at reformen indebærer et paradigmeskifte, et opgør med mange af de forestillinger vi hidtil har gjort os om skolen: skolen som vores egen institution i en konkret bygning, men også skolen i videre forstand som organisation, symbol og ikon. En teoretiker der meget præcist har sat vores situation i tale er professor i pædagogik ved Hannovers universitet Thomas Ziehe, specielt i den samling af hans artikler der udkom på dansk sidste år under titlen "Øer af intensitet i et hav af rutine – nye tekster om ungdom, skole og kultur" (forlaget politisk revy, 2004). Tema for dette års HF-Vinkler er Ziehes idé om **skolen som en fremmed**

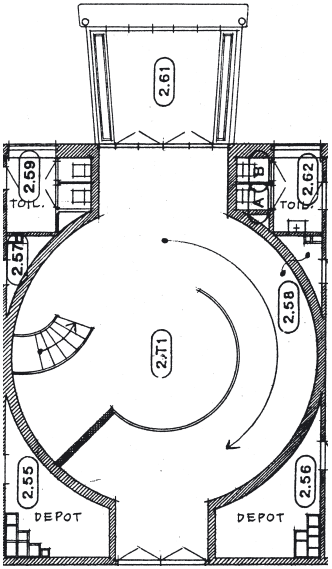

verden, en verden der er adskilt fra, og anderledes end den hverdagskultur vores elever lever i.

«

Det er en udbredt opfattelse blandt lærerne på FHF at reformen indebærer et paradigmeskifte, et opgør med mange af de forestillinger vi hidtil har gjort os om skolen: skolen som vores egen institution i en konkret bygning, men også skolen i videre forstand som organisation, symbol og ikon.

Luk vinduerne i!

Centralt i Ziehes betragtninger står den opfattelse at skolen ikke længere er den samme:

Hverdagskulturen og en finkultur, der har mistet sin status, udvikler sammen med senmoderniteten en ny kontekst, som symbolsk og mentalt er ved at forandre *selve oplevelsen af skolen* (Øer s. 89)

Hermed mener Ziehe at den 70'er pædagogik der som mål havde at åbne den sorte skoles vinduer til verden ved at tage udgangspunkt i elevernes hverdagsoplevelser ikke længere har nogen frigørende effekt. I den samme periode har Europa været vidne til et sammenbrud af traditioner, både religiøse og sekulære, sådan at også den aura der omgav skolen førhen, nu er forsvundet. Når et menneske ikke længere kan læse sit liv ind i en stor fortælling, det være sig en trosfortælling, en familietradition, eller et politisk budskab, bliver det kastet tilbage på sig selv og på valget af sit private livsprojekt. Derfor er den ungdomsgeneration der f.eks. er elever på FHF nu præget af en hidtil uhørt selvcentrering.

«

Når et menneske ikke længere kan læse sit liv ind i en stor fortælling, det være sig en trosfortælling, en familietradition, eller et politisk budskab, bliver det kastet tilbage på sig selv og på valget af sit private livsprojekt. Derfor er den ungdomsgeneration der f.eks. er elever på FHF nu præget af en hidtil uhørt selvcentrering.

Ziehes løsningsmodel er ikke en tilbagevenden til skolen som den var i 1950'erne og 1960'erne, men han opfordrer til at lukke vinduerne i og markere skolens territorium som et fremmed og anderledes sted, et stykke modkultur til den informalisering der omgiver skolen på alle sider. Opgaven går ud på, gennem en passende anderledeshed, der er doseret så den hverken er angstskabende eller for frustrerende, at skabe små øer af intensitet i den rutine som skolen er. På den måde bliver skolen i stand til at opstille moderfaringer til den allestedsnærværende populærkultur. Fordi disse moderfaringer forandrer eleven selv, bliver de subjektivt gyldige, og vil derfor kunne bringe den motivation vi savner i skolen i disse år tilbage.

Ydre og indre strukturer

Rektor Finn Bønsdorff anslår årets tema i **Kære læsere** hvor han definerer skolens profil som "en klasse med modne elever og dygtige lærere." Konnotationerne i titlen på Marianne Weiles og Hans Kargaards artikel **Brobyggere og brolæggere** om et brobygningsprojekt med en 10. klasse på vores naboskole Tre Falke Skolen antyder hvor vanskeligt det er at ramme denne målgruppe i feltet mellem anderledeshed og en nødvendig tilpasning til elevernes forudsætninger. Der blev brug for en hel del brolæggerarbejde i det brobygningsprojekt. Den typiske reaktion på historieundervisningen om europæernes opdagelsesrejser i 15.tallet var "det siger mig ikke noget" og "det er ikke relevant for mig." Disse reaktioner er heller ikke ukendte på vores side af broen, ligesom vi også kan genkende elevernes berøringsangst over for hjemmearbejde. Ziehe pointerer et sted at "lærerens arbejde i dag ikke først og fremmest er af fagdidaktisk art, men langt mere fundamentalt, det er et arbejde med grundlaget, det er et forsøg på at skabe kultur" (Øer s.45) Næste års brobygningsarbejde skal struktureres bedre og byde på mere "pisk end gulerod." Ziehe understreger at det er skolens pligt at tilbyde struktur i en rodet verden, for ydre strukturer opbygger indre strukturer og indre strukturer kan medvirke til at fastholde valg og genskabe motivation.

»

Opgaven går ud på, gennem en passende anderledeshed, der er doseret så den hverken er angstskabende eller for frustrerende, at skabe små øer af intensitet i den rutine som skolen er.

»

En halvfjerdserstil der, med Ziehes ord, ofte er »gumpetung og moraltynget« har ikke gennemslagskraft til at tage opgøret med den vilkårlighed og adspredthed som er så typisk for hverdagskulturen.

«

I skolens fremmede verden bliver der er brug for en professionel stilistik som også har en æstetisk dimension: hvordan læreren kommer ind i en klasse, griber ind i episoder, træffer beslutninger, en rutineret og afslappet formidling af faglig viden der udtrykker glæde over læring.

«

Ziehe opstiller følgende belastningsprofil for lærere " en arbejdsplads der først og fremmest er kendetegnet ved et betydeligt støjniveau, samtidighedstvang og permanente afbrydelser." (Øer s.44)

Når man når til de fremmede øer

At det faktisk er muligt at skabe øer af intensitet gennem markering af skolens fremmedhed, bliver bevist flere gange i **HF-Vinkler 2005** gennem udtalelser fra både fra lærere og elever. Det var det teoretiske projekt bag to klassers studierejse til Rom, og det ser ud til at projektet lykkedes når Amalie Winge fra 2R i artiklen **Studierejse til Rom – en diskurs over dannelse** skriver: "Lærdom og dannelse er ikke længere forhold som er adskilt fra ens øvrige liv fordi hverdagsliv og dannelse går op i en højere enhed ... det er en sammenhæng som skabes på dannelsesidealernes præmisser."

I **There´s more to the picture than meets the eye**, en artikel om en blokdag i billedanalyse, forklarer Hans Kargaard at et af målene med blokdagen var at konfrontere eleverne med en anden brug af billeder end den medieverdenen og populærkulturen gør brug af. Og Annemarie Krarup beskriver i **Når kor bli'r til band** de aha- og jubiioplevelser der kan blive konsekvensen når nye evner og muligheder åbenbarer sig gennem intensivt arbejde.

Peter Bro og Vibeke Fengers diskuterer hvilke impulser bygningens tavse sprog giver til **Oplevelsen af skolen**. Et hus gør en forskel for en institution og dens selvrepræsentation fordi huset både er funktion og symbol. Også gennem sin arkitektur markerer FHF afgrænsning til hverdagen udenfor. Ved at være ramme om dagligt arbejde skaber bygningen uundgåeligt identitet, fokus og energi.

(På grund af forandringer i Italiens regerlighed og hans kvindelige kollegers mangel på kontemplation, lykkedes det imidlertid ikke for Mogens Jensen at skabe sig en ø af intensitet som ryger i Rom. Denne ulykkelige oplevelse beretter Mogens Jensen om i artiklen **Ryg og rejs i Rom**.)

Højglanssprog og Netto-vin

Reformens dokumenter fra ministeriet og andre autoriteter har været præget af det Ziehe kalder "uddannelsespolitisk højglanssprog". (Øer ss.30-33). Han sammenligner de senere års uddannelsespolitiske manifester med de vinhåndbøger der lærer os at smage på en Margaux, men ikke overhovedet forholder sig til de vine fra

Fakta og Netto som vi rent faktisk drikker. Højglanssproget er et sprog som dårligt tåles blandt skolens lærere og som stort set aldrig bruges. De lokale ressourcepersoner der blev uddannede til at undervise resten af lærerne i tutor- team og projektarbejde, sådan som rektor Finn Bønsdorff forklarer i artiklen **Ledelsesinitiativer og HF-reformen**, har gjort en vellykket indsat for at oversætte højglanssproget til skolens hverdagssprog.
Ingrid Megyessi som forlader FHF i år efter at have undervist på skolen siden 1968 lægger i interviewartiklen **Teorier er altid fundamentalistiske** afstand til al den diffuse retorik hun har lagt øre til gennem et langt lærerliv og understreger at i sidste ende er den gode lærer den der kan yde kernefaglighed og skabe struktur i en i øvrigt rodet verden.

Charmerende autoritet

Den gode lærer bliver nævnt igen og igen. Finn Bønsdorff fremhæver i **Kære læsere** den dygtige lærer som et af FHFs fundamenter, og to tidligere elever understreger hvor centralt de gode lærere har stået i deres oplevelse af skolen. Mattias Wohlert som nu læser på Den Grafiske Skole fortæller i interviewartiklen **Gensyn med Mattias Wohlert** at når FHF blev opfattet som et meget seriøst sted, og når der er viden som der har hængt ved indtil idag, så skyldes det først og fremmest "super-engagerede lærere." Rune Roepstorff Nissen som i år blev cand.mag i filosofi og socialvidenskab på RUC udtrykker i artiklen **Alt inkl** taknemmelighed for den opbakning og opmuntring han fik fra sine lærere, og han konkluderer: "det handler om at møde engagerede lærere. Lærere der ønsker at præge en."
Også i Ziehes optik står den gode lærer centralt. I en restrukturering af skolen "bør diskursen om lærerkvaliteter ikke psykologiseres, men behandles som et spørgsmål om professionel stil" (Øer s.28). Lærerens selvrepræsentation bliver i sig selv et vigtigt element i skolens kultur. En halvfjerdserstil, der ofte er "gumpetung og moraltynget," har ikke tilstrækkelig gennemslagskraft til at tage opgøret med den vilkårlighed og adspredthed som er så typisk for hverdagskulturen. I skolens fremmede verden bliver der brug for en professionel stilistik

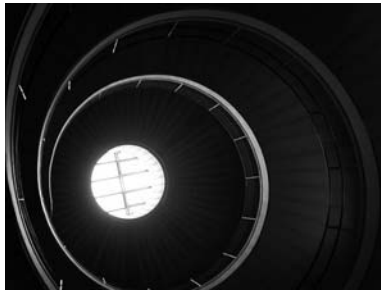

»

Ziehe sammenligner de senere års uddannelsespolitiske manifester med de vinhåndbøger der lærer os at smage på en Margaux, men ikke overhovedet forholder sig til de vine fra Fakta og Netto som vi rent faktisk drikker.

som også har en æstetisk dimension: hvordan læreren kommer ind i en klasse, griber ind i episoder, træffer beslutninger, en rutineret og afslappet formidling af faglig viden der udtrykker glæde over læring. Ziehe samler kvalitetskravene til den gode lærer i denne formulering: det drejer sig om charmerende autoritet. Det skal i denne sammenhæng også bemærkes at Ziehe opstiller følgende belastningsprofil for lærere "en arbejdsplads der først og fremmest er kendetegnet ved et betydeligt støjniveau, samtidighedstvang og permanente afbrydelser." (Øer s.44)
Den chamerende autoritet markerer afgrænsningen til hverdagslivet uden for skolen. Inden for de lukkede døre og vinduer forsøger vi at åbne for andre værdifulde erfaringer: ordenes, ideernes, teoriernes og modellernes fremmede og anderledes erfaringer. **HF-vinkler 2005** kan læses som en beretning om dette forsøg.

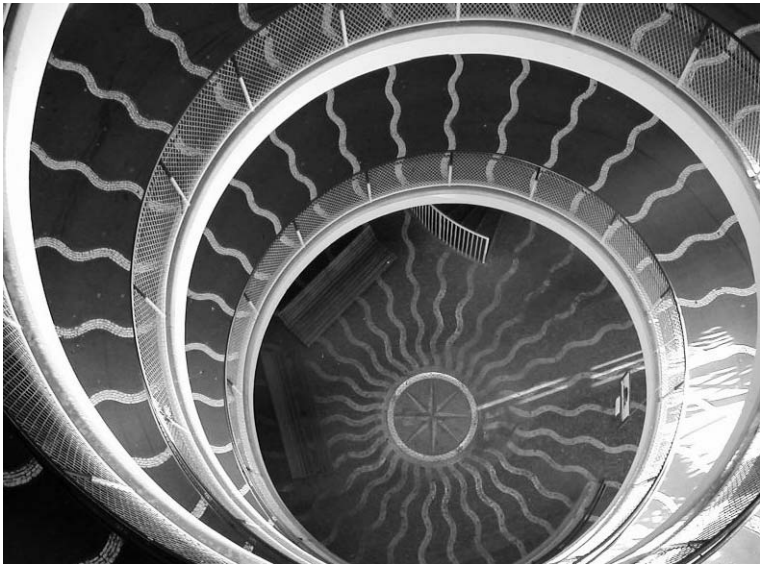

Studierejse til Rom

– en diskurs over dannelse

Af Amalie Winge,
Mette Steen Poulsen 2R
og Mogens Jensen

I marts 2005 var 2Q og 2R på studierejse til Rom sammen med 4 lærere: Mogens Jensen, Hans Kargaard, Bodil Smith og Marianne Weile. Mogens Jensen reflekterer andetsteds i HF-Vinkler 2005 over rejsen gennem en rygers optik.
Denne artikel former sig som en diskurs over studierejsen som element i dannelsesprocessen. Mogens Jensen indleder artiklen med at redegøre for intentionen om, med Ziehes terminologi, at skabe øer af intensitet i et hav af rutine på studierejsen til Rom:

Ifølge Ziehe skulle Adorno have sagt, at det er vigtigere for børnene at lære latin end at tage på skolerejse i Rom. Adorno udtrykker her en radikal og polemisk kritik af erfaringspædagogikken, der med udgangspunkt i elevernes hverdagserfaringer søger at udviske skellet mellem skoleinstitution og børneliv. Og han fastholder det centrale mål for skolen, nemlig at bibringe eleverne en viden, som er væsensforskellig fra deres hverdagsliv. Ziehes projekt, som de fire lærere og eleverne fra 2Q og 2R gjorde til deres, består i at søge en harmonisering af de to positioner, således at forskellen mellem institution og de involverede elever bliver respekteret. De følgende to stiluddrag giver et bud på, i hvilket omfang dette projekt er lykkedes.

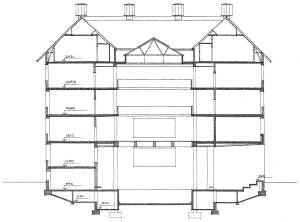

Studieturen som læringsproces

af Amalie Winge 2R

«

Theodor Adorno (1903-1969): Det er vigtigere for børnene at lære latin end at tage på skolerejse i Rom.

At være på studietur er en meget speciel læringsproces som opstår fordi man træder ind i en ny sfære. Man bliver taget ud af hverdagens rutine og sine naturlige omgivelser, og det betyder at man er tvunget til hele tiden at tage stilling til det man oplever. Læringsprocessen er ikke længere noget, man træder ud og ind af som i klasselokalet derhjemme, men er til stede hele tiden. På den måde bliver lærdom og dannelse ikke længere et forhold som er adskilt fra ens øvrige liv fordi hverdagsliv og dannelse går op i en højere enhed. Det er vigtigt i denne sammenhæng at markere, at det er en sammenhæng som skabes på dannelsesidealernes præmisser.

Piazza Barberini

Den lumre Nat har skjænket sine Gaver,
Og frisk som et Glas Vand er Morgenluften:
Igjennem vinduets Aabning strømmer Duften
Fra Roms orangerige Haver.

Granittritonen pa Muskelskal
Belaver sig paa Dagens Varme,
Har hævet sine nøgne Arme,
Med Hornet presset til sin Mund,
Og henter dybt fra Jordens Grund
En vældig Straale op mod Bulder,
Som overskummer Bryst og Skulder
Og ender susende sit fald.

...
(fra "Piazza Barberini",
Ludvig Bødtcher, Rom 1830)

Som oplæg til studieturen til Rom havde vi beskæftiget os med romerriget, katolicismen, guldalderdigterne, fascismen og den politiske udvikling i Italien i fagene dansk, historie og religion. Selvom disse emner også er spændende hjemme i klasselokalet, så kan det let komme til at føles som betydningsløst og uvirkeligt i dag at beskæftige sig med dem. Men på studieturen aktualiseres historien, poesien og religionen.
I dansk havde vi læst et romantisk digt af Ludvig Bødtcher, som hedder Piazza Barberini. På pladsen i Rom forvandlede digtet sig fra at være en uvirkelig betragtning af noget forhistorisk til at blive en visuel oplevelse. Det kom til at betyde at man kunne forstå den oplevelse af pladsen som Bødtcher havde haft. Selvom meget var forandret, kunne man levende forestille sig, hvordan pladsen havde set ud og var blevet oplevet i samtiden. Digterens stemningsoplevelse af pladsen er ikke begrænset til Piazza Barberini. Man kan tage den med sig overalt på Roms mange pladser, hvor gadehandlere og tiggere ligeså godt kunne have været købmænd og fattigfolk fra det 19. århundrede. Fortid og nutid glider sammen og skaber stemningen i Rom.

Mødet med det numinøse

Noget lignende er tilfældet med katolicismen. Ved emnets start var de fleste i tvivl om katolicisme overhovedet kunne betegnes som kristendom. Og selvom emnet var grundigt gennemarbejdet, havde mange svært ved at abstrahere fra forestillingen om katolicismen som en religion der hører den dunkle middelalder til.
Vrangbilleder og fordomme blev, i mødet med de katolske kirker og kirkegængerne, ødelagt og erstattet med mere nutidige og nuancerede forestillinger. Denne erkendelse betød øget interesse for emnet og en meget større forståelse for, hvad religion kan betyde i et vestligt land som Italien.
Den forståelse skabes i kulturmøde og kan ikke fremprovokeres på andre måder. At se et så bredt udsnit af den almindelige italienske befolkning som f.eks. oversminkede karrierekvinder, husmødre med indkøbsposer og nonner sidde side om side til messe i kirken en almindelig mandag aften, skaber en stemning som man næsten kan betegne som mødet med det numinøse.

I mødet med store attraktioner som Colosseum, Peterskirken og Pantheon tvinges man til at tage stilling til historien på en anden måde end normalt. I klasselokalet kan man undgå at blive imponeret og indfanget af de små billeder af de store milepæle i historien. I dette møde med det forhistoriske opstår et ønske om at forstå historien. Selv de mest dovne og uinteresserede elever kan ikke undslå sig disse attraktioners storhed. Den nyvakte interesse fører til en større åbenhed overfor andre knap så storslåede begivenheder og tidsperioder i historien. I bedste fald fører oplevelsen til en erkendelse af, at man ikke umiddelbart skal afvise viden som unyttig eller kedelig, fordi man ikke umiddelbart forstår den.

I bedste fald fører oplevelsen til en erkendelse af, at man ikke umiddelbart skal afvise viden som unyttig eller kedelig, fordi man ikke umiddelbart forstår den.

Vrangbilleder og fordomme blev, i mødet med de katolske kirker og kirkegængerne, ødelagt og erstattet med mere nutidige og nuancerede forestillinger. Denne erkendelse betød øget interesse for emnet og en meget større forståelse for, hvad religion kan betyde i et vestligt land som Italien.

Q-klassen foran Nationalgalleriet for moderne kunst.

Vi læste digtet om Piazza Barberini, og man kunne fornemme lyset og stemningen og kunne næsten høre Thorvaldsen arbejde i sit værksted og vandet tordne i fontænen. Alt dette i et klasselokale på Frederiksberg.

Det kunne jo tænkes at espressoen var lidt stærk, og at det fremmede sprog var lidt for besværligt, og det hele ikke var helt som i bøgerne.

Hvorfor er det man skal tage på studietur?

Af Mette Steen Poulsen, 2R

Den grundige forberedelse

Inden vi tog på studietur til Rom, forberedte vi os selvfølgelig grundigt hjemmefra. Læste om Italiens historie og politik, om Vatikanet og Paven og i dansk blandt andet digtet om Piazza Barberini. En romantisk fremstilling, hvor man tydeligt så det hele for sit indre øje. Kunne fornemme lyset og stemningen og kunne næsten høre Thorvaldsen arbejde i sit værksted og vandet tordne i fontænen. Alt dette i et klasselokale på Frederiksberg. Derfor var det selvfølgelig et must at opleve denne helt fantastiske plads midt i Rom. Vi glædede os selvfølgelig til at hilse på hyrdedrengen og hans geder for "De bringer efter gammel skik til Rom en landlig morgendrik" og vi glædede os til livet på Piazza Barberina "Buon giorno, Rosa! Ben levata, Celestina!"

Piazza Barberini 1830 og 2005

Virkeligheden var dog langt fra det billede vi 2000 km længere mod nord i fællesskab med Bødtcher havde fremmanet… Pladsen var ikke længere dækket med brosten og vandets torden var langt fra den eneste. For det første skulle man vide at det var den rigtige plads – og for det andet skulle man se sig godt for, når man skulle krydse den meget trafikerede vej over til fontænen. Vi måtte sande, at det eneste der var tilbage fra det fremmanede billede, var navnet – og måske fontænen. Den var dækket af istapper! Thorvaldsen var der ikke mange synlige spor af.

Så derfor – hvis man bedre kan lide verden rosenrød og idylliseret som i bøgerne – så er det nok bedst at blive hjemme! Bliv liggende i sofaen med en kop nes-café og en digtsamling fra 1830'erne, for det kunne jo tænkes, at espressoen var lidt stærk, og at det fremmede sprog var lidt for besværligt, og det hele ikke var helt som i bøgerne.

Ryg og rejs i Rom

Af Mogens Jensen

Mogens Jensen rejste i marts 2005 sammen med sine kolleger Hans Kargaard, Bodil Smith og Marianne Weile på studierejse til Rom med deres fælles klasser 2Q og 2R.
Rejsen blev en traumatiserende oplevelse for ham pga. det rygeforbud som Italien for nylig indførte på alle offentlige steder. I denne artikel reflekterer Mogens Jensen bl.a. over Italiens uregerlighed (med afsæt i Enzenbergers positioner), kønsspecifikke forskelle i hans kollegers sansning af en metropolis (med ekskurser til Freud), og opløsningen af meningsfulde fællesskaber (med referencer til Marx). I en summativ evaluering konkluderer Mogens Jensen dog at skønt Rom ikke længere er en helt åben by er den dog stadig et besøg værd.
To af Mogens Jensens elever, Amalie Winge og Mette Steen Poulsen fra 2R, har her i HF-Vinkler 2005 skrevet om rejsen med impulser fra Ziehes teoridannelser. Den interesserede læser opfordres til at gøre sammenlignende studier.

Før afrejsen til et røgfrit Rom

Italien indførte her i foråret 2005 et rygeforbud på alle offentlige indendørs områder. Det var det faktum, vi stod over for, da studieturen til Rom nærmede sig. Italien - af alle lande, tænkte man uvilkårligt og kom til

»

Intet var til forhandling, der var tale om det absolutuum, der er så vanskeligt at bære for en moderniseret dansker.

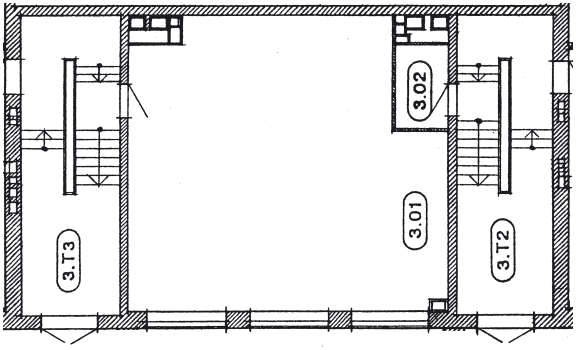

«

Da vi forlod den sikre, men desværre også røgfri jord i Kastrup lufthavn, var vi sikre på, at italienerne havde fundet en vej ud af krisen og var vel mest spændte på, hvordan den udvej så ud.

«

Vi huskede endnu den gang, Italien indførte sikkerhedsselen, hvor salget af hvide t-shirts med et sort bånd på tværs eksploderede

at erindre Enzensbergers ord om regerlighedens krise i Italien: "Jo mere de centrale politiske apparater isolerer sig fra samfundet, jo mere bureaukratierne er optaget af deres egen knopskydning, og partierne degenererer til mafiotiske selvbetjeningsbutikker, - desto dummere, mere hjælpeløs og ubevægelig bliver staten. Samfundet mister troen på, at staten er i stand til at løse problemerne. Det prøver at slå sig igennem på egen hånd og at krybe uden om de centrale systemer". Der var altså håb endnu. Dumheden sås tydeligt bekræftet i det tåbelige rygeforbud, statsmagtens isolering ligeså, for hvordan kunne partier i nærheden af folkets spontane behov finde på at etablere forbud mod så central en personlig frihedsrettighed som rygning? Og hvilke økonomiske interesser kunne ligge bag? Ingen. Ingen kunne få en økonomisk gevinst af et rygeforbud. Måske de offentlige hospitaler og de offentlige budgetter, men hvem tror på offentlig sundhedspolitik i Italien? Igen ingen. Derimod ville de økonomiske tab være store i restaurationsbranchen. Så da vi forlod den sikre, men desværre også røgfri jord i Kastrup lufthavn, var vi sikre på, at italienerne havde fundet en vej ud af krisen, og var vel mest spændte på, hvordan den udvej så ud. Vi huskede endnu den gang, Italien indførte sikkerhedsselen, hvor salget af hvide t-shirts med et sort bånd på tværs eksploderede!

Indlæring af adækvat respons i 2004

Vi fik en forsmag på italienernes kollektive reaktion på et rygeforbud allerede sidste år, hvor den uhyggelige og menneskefjendske lovgivningsproces startede, i og med at rygning på barer blev forbudt. Dengang var vi på studietur med lærergruppen (se Vinkler 2004). Men vi lærte hurtigt den adækvate respons: truslen om at forlade barer med rygeforbud betød, at der tilfældigvis lige var et rum, hvor rygning kunne lade sig gøre - i det rum sad der i øvrigt altid andre rygere, italienere, som vanen tro også havde aflæst koderne korrekt. Der skal jo tjenes penge, tingene skal glide, og vi skal være her alle sammen. Såre fornuftig reaktion. Staten fik, hvad den skulle have, nemlig et meningsløst forbud, men den fik realiseret sit behov for at manifestere sig som en magtfaktor. Det er det afgørende for stats-

magten i Italien, og så kan livet gå videre som førhen. Endnu et charmerende træk i den modsigelsesfulde og disparate italienske kultur havde åbenbaret sig. Så alt i alt var vi fortrøstningsfulde. Det skulle nok blive en stor studietur alligevel.

De blev klogere i 2005

Men som den beåndede læser med indblik i fortællingens dramaturgi allerede har gættet : de blev klogere. Korrekt, vi blev klogere. Vi var så fortrøstningsfulde, at vi allerede havde glemt forbuddet under rejsen. Rygeforbuddet i flyet var ikke nogen italiensk opfindelse, ej heller det i lufthavnen, og her var der ikke så langt til de udendørs faciliteter, så 3 timer uden anden røg end flyverens, det kunne vi leve med (Hvorfor ingen kunne finde på at forbyde flyvernes eller bilernes røgudledning, selvom deres forurening er tusindfold værre, dvs. hvorfor den politiske korrekthed kun rammer den personlige og indvortes bestemte rygning er en politisk diskurs værd, som man kunne fordrive tiden med i flyveren).

Da vi så langt om længe efter alt for få smøger nærmede os Rom, måtte vi konstatere, at Roms bybillede havde ændret sig. "Snak med din nabo" lød et berømt revolutionært slogan i 1968, og jeg troede det var det, der var sket i Rom. For overalt på gaderne, uden for restauranterne, stod folk og snakkede, selvom det var bidende koldt. Og de røg alle sammen. To glædelige nyheder på en gang. Men en nærmere sansning og analyse dekonstruerede hurtigt glæden. Det var ikke ret mange mennesker, der var tale om. Og de mindede mest af alt om Marx' pjalteproletariat, forhutlede, frysende som i Drachmanns "Engelske socialister", før gløden rejste dem til kamp. De talte i øvrigt heller ikke sammen. Dette var det første tegn på, hvordan et forbud af denne type kunne dehumanisere og opløse meningsfulde sociale fællesskaber. Der skulle komme flere.

Stigmatisering i den evige stad

Da vi stod foran en bar næste dag, blev vi mødt af et skilt i øjenhøjde og i hovedstørrelse, der fortalte, at en overtrædelse af rygeforbuddet

»

Men en nærmere sansning og analyse dekonstruerede hurtigt glæden. Det var ikke ret mange mennesker, der var tale om. Og de mindede mest af alt om Marx' pjalteproletariat, forhutlede, frysende som i Drachmanns "Engelske socialister", før gløden rejste dem til kamp.

»

En overtrædelse af rygeforbuddet ville udløse en bøde, svarende til den, man i Danmark får for berigelseskriminalitet af et stort omfang og vold af alvorlig karakter.

«

Jeg tror, vi skal være glade for, at Hans kom med hjem, hvis Enzensbergers karakteristik af vilkårligheden i det italienske restvæsen er korrekt, og hvor vel kun Berlusconi kan regne med en fair proces, nemlig ingen.

ville udløse en bøde, svarende til den, man i Danmark får for berigelseskriminalitet af et stort omfang og vold af alvorlig karakter. Kriminaliseringen af et uskyldigt forbrugsgode, i bedste fald en sympatisk last, var bastant. Men vi er jo danskere. Alt kan altid være anderledes, og alt kan vel altid forhandles, tænkte vi, da vi gik ind. Men intet var til forhandling, der var tale om det absolutuum, der er så vanskeligt at bære for en moderniseret dansker. Så snart stod vi selv forhutlede og frysende uden for baren, talte med ingen, men røg og grinte fjoget til en anden af de fordømte på jorden, der havde måttet tage til takke med en ståplads og et snusket halvfyldt askebæger uden for baren. Stigmatiseringen af rygeren fortsatte imidlertid langt uden for baren, langt ud i det offentlige rum, så når man dristede sig til et enkelt sug, var det med skammen og skylden som tro følgesvende. Havde vi ikke besiddet Poes "genstridighedens djævel", eller for at tale freudiansk den ikke fortrængte, dvs. latente pubertetsdreng i os, var vi simpelthen holdt op med at ryge. I en pa-

rentes bemærket skal det også siges, at et andet materielt forhold understøttede et rygeophør, nemlig vores kvindelige kollegers tro på den ligefremme proportionalitet mellem på den ene side hastighed og frekvensen af seværdigheder og på den anden side oplevelsesfylden. Mens vi på vores side mente, at smøgen understøttede kontemplationen og sansningen af byens puls, hvilket måtte være den dybere hensigt med at besøge en storby. Ubevidst kom denne djævel og pubertetsdreng frem, da kollega Hans, grebet af sin egen retorik, tændte en smøg på en restaurant, som han plejer. Jeg tror, vi skal være glade for, at Hans kom med hjem, hvis Enzensbergers karakteristik af vilkårligheden i det italienske restvæsen er korrekt, og hvor vel kun Berlusconi kan regne med en fair proces, nemlig ingen.

... vores kvindelige kollegers tro på den ligefremme proportionalitet mellem på den ene side hastighed og frekvensen af seværdigheder og på den anden side oplevelsesfylden. Mens vi på vores side mente, at smøgen understøttede kontemplationen og sansningen af byens puls, hvilket måtte være den dybere hensigt med at besøge en storby

Den omfattende evaluering

Kan der så virkelig ikke siges noget godt om det italienske rygeforbud. Måske. Fx sad vi en sen aften på en irsk pub og evaluerede dagens massive og mættede program over en enkelt Guinness. Vi var enige om, at en enkelt mere ville kræve en smøg, hvorfor vi droppede ideen. Det var fornuftigt, for dagen efter ventede en endnu mere massiv dag med endnu flere mættende oplevelser, der krævede endnu mere omfattende evalueringer. Så det var fornuftigt at gå hjem. Men var det sjovere? Vi anede i hvert fald på den irske pub, at der var færre mennesker end sidste år, og vi syntes heller ikke, de morede sig så meget som sidste år. Og hvad værre var, havde/har Enzensberger virkelig ikke ret i sin diagnose af Italien? Er Italien blevet regerbart, er der pludseligt etableret en tillid mellem det politiske system og samfundet? Jeg tvivler. Den politiske korrekthed som rygeforbuddet signalerer kan jo blot anskues som et enkeltstående element i systemets kompleksitet og derved bekræfte diversiteten. Italienerne er fortsat uforudsigelige. Heldigvis.

Den politiske korrekthed som rygeforbuddet signalerer kan jo blot anskues som et enkeltstående element i systemets kompleksitet og derved bekræfte diversiteten.

Evaluering af SU

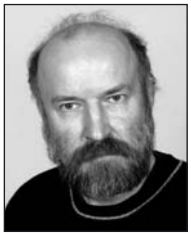

Af Kjeld Arne Hansen

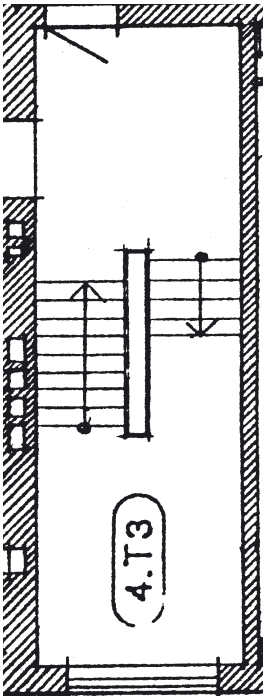

Et godt liv på SU? Er det muligt? Ja – lyder konklusionen på brugerundersøgelsen af SU-modtagere på FHF. Men det er ikke et liv i sus og dus. I en dyr storby med meget høje boligudgifter rækker selv maksimumbeløbet ikke langt, og langt de fleste kursister på FHF må arbejde efter skoletid. Alligevel er der ikke meget klynkeri at spore blandt skolens kursister over studietidens økonomiske afkald. Og SU-rådgivningen på FHF får høje point for at guide gennem systemets snørklede veje.

EVA-udvalget, udvalget der evaluerer FHF, består af Kjeld Arne Hansen og Lone Nøhr Hansen.

Vi har på FHF gennem de sidste 6 år gennemført en række større evalueringsprojekter med henblik på at udvikle, styrke og synliggøre FHF´s indsats og resultater. Dette arbejde bliver udført af det såkaldte "EVA-udvalg." Arbejdet har foreløbigt resulteret i 9 rapporter omfattende tysk, idræt, grammatikkursus, historie, blokdag, dansk, projektugen, matematik og brugertilfredshed med FHF´s SU administration.
Det er det sidstnævnte evalueringsprojekt, der er emnet for denne artikel.

Hvad er SU?

SU – Statens Uddannelsesstøtte – blev uddelt første gang i 1970. Den gang skulle

man være fyldt 28 for at få SU uafhængigt af forældrenes indtægt. Støtten var halvt stipendium og halvt studielån. Derudover kunne man tage et statsgaranteret banklån på 8.000 kr. om året. Stipendiet kunne - afhængigt af forældrenes indkomst - maksimalt være på cirka 3.350 kr. om året, mens man kunne låne et tilsvarende beløb.
Statens Uddannelsesstøtte afløste det daværende Ungdommens Uddannelsesfond, der siden starten af 50´erne havde været statens økonomiske hjælp til unge under uddannelse. Før den tid kunne man få et lån i Dansk Studiefond - det kan man i øvrigt stadig. Dansk Studiefond blev stiftet i 1913 på initiativ af en stud. jur. fra Københavns Universitet Emil Fryd. Indtil 1913 havde dygtige og ubemidlede studerende i århundreder kunnet få studiestøtte i form af private legater eller en gratis plads på et kollegium, hvis de ikke måtte leve på familiens nåde og barmhjertighed.

Hvem kan få? Hvor længe? Og hvor meget?

300.400 unge fik SU i 2002. 116.800 af dem gik på en ungdomsuddannelse, mens 183.600 var i gang med en videregående uddannelse. Det svarer til cirka 5,5 procent af hele befolkningen.
I 2002 blev der udbetalt 10.942.000.000 kr. i SU. Det svarer til cirka 0,80 procent af Danmarks bruttonationalprodukt.
Den enkelte studerende i 2002 fik i gennemsnit cirka 29.300 kr. i stipendium.
I 2002 blev der udbetalt 8.734.000.000 kr. i stipendium, mens 2.208.000.000 kr. blev lånt ud. 29.800 - eller 10 procent - af dem, der fik SU i 2002, afbrød deres uddannelse i løbet af året.
Som studerende på ungdomsuddannelserne kan man få SU, så længe man er studieaktiv, og der er ikke på forhånd sat nogen tidsgrænse. Endvidere er der mulighed for at optage SU-lån på rimelige lånevilkår.
Det gældende regel/lovsæt samt alle relevante vejledninger kan findes på www.su.dk, som er SU´s hjemmeside.

Hvordan administreres SU på FHF?

Omkring år 2000 blev SU-systemet decentraliseret, og den 1.maj

»

Gennemsnitsalderen for en SU-modtager på FHF er 21,7 år. Den kønsmæssige fordeling er lige, og kursisterne kommer ofte med et brudt undervisningsforløb på en anden ungdomsuddannelse bag sig. Kursisten bor i Hovedstadsområdet eller nær S-togs/buslinier med forbindelse til Frederiksberg.

2002 overtog FHF administrationen af SU for alle lokale brugere. I forbindelse hermed havde to ansatte (en sekretær og en studievejleder) gennemført et af SU centralt udformet kursusforløb. Dobbeltbemandingen skal sikre et forvaltningsmæssigt forsvarligt behandlingsgrundlag i den lokale administration af SU. Desuden forudsætter visse sagsgange aktiv deltagelse af begge SU-medarbejdere, før data kan frigives og effektueres.

I forhold til brugertilfredshedsundersøgelsen er det vigtigt at huske, at SU – uanset decentraliseringen – kan begribes og opfattes som ét system.

Med disse indledende bemærkninger skal vi i det følgende se nærmere på det konkrete evalueringsprojekt.

«

Som studerende på ungdomsuddannelserne kan man få SU så længe man er studieaktiv, og der er ikke på forhånd sat nogen tidsgrænse.

SU-undersøgelsen på FHF

Undersøgelsen var baseret på et spørgeskema udfærdiget af SU-styrelsen (Version 1.0 juni 1999) i bearbejdet form. Spørgeskemaet omfattede 34 spørgsmål, heraf enkelte åbne, hvor der var mulighed for supplerende kommentarer. Det samlede antal besvarede skemaer var 165 og rummede omkring 5600 tilkendegivelser.

Indledningsvis vil det være nyttigt at se lidt på SU-satserne på ungdomsuddannelserne på undersøgelsestidspunktet:

Grundsatsen for alle på 18 og 19 år var på 1426 kr.pr.mdr.(dette beløb – de såkaldte "cafe-penge" er i dag nedsat til 1022 kr.) og maksimum var på 2247 kr.pr.mdr. Dog kunne man som udeboende under 20 år med særlig godkendelse få op til 4519 kr. For dem over 20 år var satserne som henholdsvis hjemmeboende eller udeboende: 2247 kr. eller 4519 kr. Dertil kunne for alle over 18 år komme et SU-lån på 2313 kr.pr.mdr.

Af vor undersøgelse fremgik det, at 51,5% udover et eventuelt studielån har optaget lån eller anden form for kredit. Sammenholdes dette med kursisternes civilstatus får vi dette billede:

«

10 procent af dem, der fik SU i 2002, afbrød deres uddannelse i løbet af året.

SU-profil af FHF´s kursister

Civilstatus og lån/kredittagning eller ikke

	Alle	Lån/kredit	Ikke
Enlig	59	38	21
Enlig med børn	3	2	1
Gift	1	0	1
Gift med børn	1	1	0
Samboende	61	33	28
Samboende med børn	2	1	1
Hjemmeboende hos egne forældre	33	10	23
Samboende med kæreste hos egne forældre	0	0	0
Samboende med kæreste hos kærestens forældre	1	0	1
Ved ikke	0	0	0
I ALT	161	85	76

Kursisten er ifølge FHF´s statistik 21,7 år gammel. Fra samme statistik kan oplyses, at den kønsmæssige fordeling er lige, og at kursisten ofte kommer med et brudt undervisningsforløb på en anden ungdomsuddannelse bag sig eller efter afprøvning af andre uddannelsesmæssige tilbud eller karrieremuligheder. Kursisten bor i hovedstadsområdet eller nær S-togs/buslinier med forbindelse til Frederiksberg.

Som det fremgår af spørgsmålet vedrørende civil status er det kun de færreste (1,8%), der har forsørgerpligter overfor børn.

Kursisten bor typisk sammen med en kæreste, alene eller fortsat hjemme hos forældrene.

Bor kursisten sammen med en kæreste (ca. 40% af alle), er det ikke det samme som at blive forsørget af sine egne forældre. Således er et lille flertal af disse (samboende studerende) nødt til at optage lån. Af tabel 2+1 fremgår, at 33 ud af 61 (54,1%) må stifte gæld. Med undersøgelsesgruppens generelle aldersmæssige profil taget i betragtning kan en god forklaring være, at kæresten også er under ud-

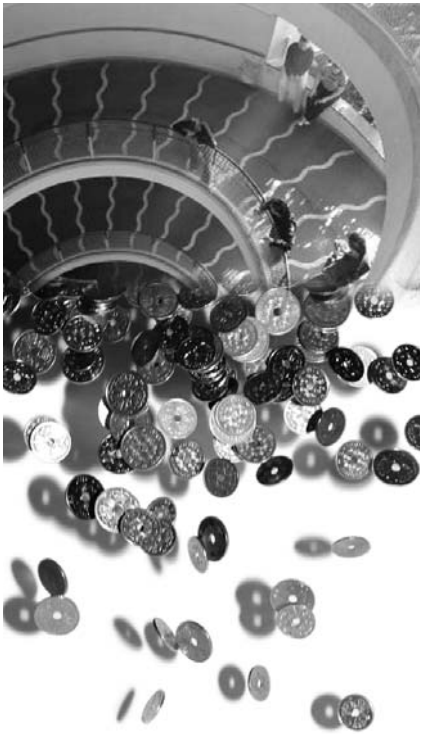

dannelse og dermed ikke har større forsørgerevne. Selvom det er alment kendt, skal det også nævnes, at boligudgifterne i hovedstadsområdet er ganske høje.

Er kursistens civilstand "enlig"(de 37 %), er der ikke tale om forsørgerkrav. Når gruppen af enlige alligevel optager lån/kredit (64,4 % af alle enlige), kunne det skyldes den rå boligudgift.
Ser man på den tredjestørste gruppe under civilstand, nemlig de hjemmeboende (20,5 af alle), er forholdet dette, at lån/kredit i denne gruppe udgør 33 %. Det vil altså sige, at hver tredje optagere lån eller kredit samtidig med at bo hjemme.

Sammenholdes de månedlige personlige udgifter og lån/kredittagning får vi dette billede:

Månedlige personlige boligudgifter og evt. Lån/kredittagning *

	Alle	Lån/kredit	Ikke
0 – 999 Kr.	30	8	22
1000 – 1999 Kr.	36	22	14
2000 – 2999 Kr.	46	20	26
3000 – 3999 Kr.	32	20	12
4000 – 4999 Kr.	10	10	0
5000 eller derover	8	4	4
Ved ikke	3	1	2
I ALT	165	85	80

*: Den fulde ordlyd af spørgsmålet var: "Hvad er dine personlige månedlige udgifter til bolig inkl. el, gas, vand og varme? (Hvis du er samboende eller hjemmeboende, hvad er så din personlige andel af boligudgifterne?)

Erhvervsarbejde er uundgåeligt

"Cafe-pengene" rækker ikke langt, og det gør maksimumsatsen heller ikke. Når dertil kommer, at over 70 % (74,6%) aldrig eller sjældent bliver økonomisk støttet af forældrene, bliver det svært for

mange. Det er derfor en udbredt praksis at tage arbejde ved siden af studiet:

3. Har du på noget tidspunkt i løbet af din tid på FHF haft fast lønnet arbejde ved siden af dit studium?		
Ja	139	84,2%
Nej	26	15,8%
I ALT/%	165	100%

80,6 % mener i øvrigt, at fribeløbet (det man må tjene ved siden af SU) er for lavt.
48,5 % finder det urimeligt, at SU afhænger af forældreindkomst indtil det fyldte 20.år.
57 % mener, at det er urimeligt, at man som udgangspunkt får støtte som hjemmeboende indtil det 20 år uanset om man er udeboende.
Alligevel udtrykker kun 26 % utilfredshed med levestandarden som studerende.
Vi skal runde denne afdeling om de studerendes økonomi og SU af med at se på holdningen til studielån, der jo kan supplere stipendiet:

Er du positivt eller negativt indstillet over for at tage studielån?		
Klart positiv	11	6,7%
Overvejende positiv	26	15,8%
Både og	44	26,7%
Overvejende negativ	42	25,6%
Klart negativ	37	22,4%
Ved ikke	5	3,0%
I ALT/%	165	100,2%

Blandt de som svarer positivt på spørgsmålet, peger et flertal på et tvangskriterium og/eller de gunstige lånevilkår. Begrundelser for at være negativ over for lånemuligheden er typisk, at man ikke vil være bundet af et lån.

I 2002 blev der udbetalt 10.942.000.000 kr. i SU. Det svarer til cirka 0,80 procent af Danmarks bruttonationalprodukt.

«

Kursisternes besvarelser tegner ikke et billede af forkælede unge som brokker sig, men et billede af positive unge som trods økonomiske besværligheder er tilfredse med deres forhold og glade for den service og hjælp der tilbydes dem.

Stor tilfredshed med SU-rådgivningen på FHF

I sidste og afsluttende del skal vi se på brugertilfredsheden i øvrigt. SU reglerne er, må man sige, ikke helt enkle eller absolut logiske, og det er da også kun omkring 45%, som synes, at de ved nok om SU-reglerne i forhold til deres behov. Kursisterne udnytter da også en bred vifte af informationskilder, hvor SU-hjemmesiden, SU-medarbejderen, studievejledere, venner og familie står stærkt i billedet. Omfanget af personlige henvendelser er lidt svært at gøre op præcist, men 40 % af de adspurgte henvender sig minimum 2 gange årligt. Omregnes dette til alle potentielle SU-bruger på FHF, er tallet ikke mindre end 1000 personlige henvendelser. Og hvem henvender man sig til?

5. Hvem henvender du dig typisk til?		
Studievejleder	51	34,9%
SU-medarbejder	82	56,2%
Andre	13	8,9%
I ALT	146	100%

De fleste henvendelser har anledning i hjælp til regler, spørgsmål vedrørende udfyldelse af ansøgningsskema, spørgsmål om egenindkomst/fribeløb, ændringer af personlige oplysninger, skatteforhold, kontrol og manglende udbetalinger. Henvendelserne fordeler sig på grundlag af ca. 300 svar således:

Brugertilfredsheden kan aflæses ud fra de følgende to tabeller:

6. Har du tillid til den information og rådgivning, som du får hos SU-medarbejderne/studievejlederne på dit uddannelsessted?		
Ja i høj grad	71	43,0%
Ja i nogen grad	52	31,5%
Både og	18	10,9%
Nej ikke rigtigt	8	4,8%
Nej slet ikke	2	1,2%
Ved ikke	7	4,2%
Ubesvaret	7	4,2%
I ALT	165	99,8%

Kun 6% oplever den service man får på uddannelsesstedet utilfredsstillende i en eller anden grad.
7,8 % oplever ikke, at åbningstiderne tilfredsstiller behovet.
Med hensyn til sagsbehandlingstiderne vedrørende SU-tildeling svarer 57 %, at de er tilfredse, og 13%, at de er utilfredse. Sidstnævnte forhold relaterer sig primært til den centrale behandling.
12,1 % oplever den skriftlige information personligt utilfredsstillende. Andre 64,4 % mener, at de har tilstrækkelig adgang til information om SU.
SU-modtagernes holdning kan måske sammenfattes i følgende og sidste tabel:

7. Generelt er det min oplevelse, at SU-systemet og servicen fungerer tilfredsstillende og at pengene kommer til tiden		
Helt enig	53	32,1%
Enig	91	55,2%
Hverken eller	7	4,2%
Uenig	8	4,9
Helt uenig	1	0,6%
Ved ikke/ubesvaret	5	3,0%
I ALT	165	100%

Medens 87,3% oplever tilfredshed, er den utilfredse gruppe på kun 5,5%. Resten er indifferente.

Et godt liv med, og på, SU

Vi har i det foregående af pladshensyn kun valgt at gengive nogle af de mest centrale forhold som evalueringsrapporten afdækkede.
Det her refererede underbygger dog, mener vi, det der var rapportens konklusion:
At SU-brugeren, kursisterne på FHF, ikke lever et liv i økonomisk luksus, men må slide hårdt ved siden af skolen og gældsætte sig for at få økonomien til at hænge sammen. Kursisternes besvarelser tegner ikke et billede af forkælede unge som brokker sig, men et billede af positive unge som trods økonomiske besværligheder er tilfredse med deres forhold og glade for den service og hjælp der tilbydes dem.
Det udelukker ikke, at man, som en kursist formulerede det, alligevel godt kan ønske sig færre regler og flere penge!

«

"Cafe-pengene" rækker ikke langt, og det gør maksimumsatsen heller ikke. Når dertil kommer, at over 70 % aldrig, eller sjældent, bliver økonomisk støttet af forældrene, bliver det svært for mange. Det er derfor en udbredt praksis at tage arbejde ved siden af studiet.

Brobyggere og brolæggere

-om brobygningsprojektet mellem Tre Falke Skolen og Frederiksberg HF-kursus.

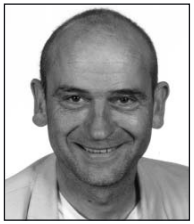

Af Marianne Weile (historielærer i projektet) og Hans Kargaard (studievejleder og koordinator)

Brobygningen fandt sted i et 4 ugers forløb i oktober/november 2004, og skemaet var sammensat med henblik på HF-reformen, hvor dansk, engelsk og kemi bliver styrket, og timetallet svarede til antallet af skematimer på 1.HF når reformen indføres august 2005.
Rektor Finn Bønsdorff havde sammensat et lærerhold af unge, relativt nyansatte lærere og mere erfarne, gråhårede modeller; Peter Bro (billedkunst), Sanne Gärtner (bio), Rikke Harpøth (geo), Eva Hestbech (eng), Anders Lundsgaard (mat, kemi), Tanja Schaarup-Jensen (eng), Emil Sonne (idræt), Marianne Weile (hist) og Hans Kargaard som studievejleder og praktisk koordinator i samarbejde med Flemming Jensen fra Tre Falke Skolen og UU-vejlederne Anders Ryan Jensen og Kirsten Rønnov. (UU= Ungdommens Uddannelsesvejledning)

I en i øvrigt fremragende stil om det kulturelle dilemma, som mange unge indvandrere står i, når de skal agere i to forskellige kulturelle verdener, skriver en elev i sine afsluttende bemærkninger, at det er vigtigt for integrationen, at rollemodeller kan fungere som *brolæggere* mellem den danske og den muslimske kultur. Det var nok ordet *brobyggere* eleven skulle have valgt, men – hvis sandheden skal frem – var der nu en del brolæggerarbejde i brobygningsprojektet mellem Frederiksberg HF-kursus og Tre Falke Skolen.

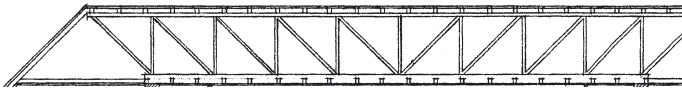

Brobygningsprojektet strakte sig over 4 uger i oktober/november 2004, og undervisningen foregik primært på Tre Falke Skolen, hvilket flertallet af de 11 elever, der deltog i projektet, ikke var helt tilfredse med. De kunne godt lide at komme de 100 meter sydøstover og fornemme, hvordan det var at være sammen med de "store "på HF-kurset. Men vi havde desværre ikke den fornødne plads på HF-kurset.

«

Man kan i Ziehes ånd sige, at de fleste elever havde en anelse svært ved at træde ud af deres egen selvcentrerethed og møde den decentrering eller de *"øer af intensitet"*, som et sådant forløb søgte at præsentere dem for.

Overskuelig deltagelse og motivation

Med *"brolæggerarbejde"* sigter vi imod de problemer, som lærerne blev konfronteret med, når de anlagde den mere akademisk sagsorienterede pædagogik i undervisningen af 10.klasseelever, som de var vant til fra HF, og som vi fornemmede var noget anderledes end den elevorienterede pædagogik, som overbygningsskolen – og vel folkeskolen i almindelighed – anvender. Og kombineret med en desværre relativt ringe forberedelse fra elevside og svigtende koncentration i timerne var det hårdt arbejde for FHF-lærerne at skabe den fornødne progression i undervisningsforløbet. Som engelsklæreren i brobygningsprojektet, Tanja Schaarup, udtrykker det, så *"var elevernes deltagelse og motivation gennem hele forløbet til at overse"*. Interessant nok var den eneste lærer, der udelukkende havde lovord til overs for eleverne billedkunstlæreren Peter Bro, som mente, at *"eleverne havde været interesserede og medlevende og modne nok til af fortsætte på HF efter endt skoleforløb."* Hertil skal nok tilføjes, at undervisningen i billedkunst var uden hjemmeforberedelse, og jo netop udmærker sig ved en friere og mere "elevorienteret" klasserumskultur. Nu er det overordnede tema for dette årsskrift Thomas Ziehes tanker om ungdom, skole og kultur. Ifølge Ziehe skal skolen ikke være bange for at præsentere en fremmed verden for de unge. Som underviser i et brobygningsforløb er et af målene for planlægningen af undervisningen netop at præsentere den verden af *anderledeshed*, som netop en 10. klasses elev vil møde på et HF-kursus. Men hvordan rammer man så målgruppen i feltet mellem denne anderledeshed og en vis nødvendig tilpasning til elevernes studiemæssige og faglige horisont?

«

Som underviser i et brobygningsforløb er et af målene for planlægningen af undervisningen netop at præsentere den verden af *anderledeshed*, **som netop en 10. klasses elev vil møde på et HF-kursus.**

Hvordan doserer man anderledeshed?

Brobyggerne fra Tre Falke Skolen arbejdede i historieundervisningen med europæernes opdagelsesrejser, samt disses forudsætninger og konsekvenser. Europa som begreb samt kulturmødet var gennemgående temaer. Eleverne skulle mod slutningen af forløbet blandt andet opføre et rollespil, der som baggrund havde en retssag i den spanske by Valladolid i 1550-1551. Den spanske kejser Karl den 5. havde indkaldt to eksperter, som talte henholdsvis for og imod indianernes sag. Nu skulle man have ordnet forholdene en gang for alle: Hvordan skulle man behandle disse nye folkeslag? Var der overhovedet tale om rigtige mennesker? Dette havde selvsagt til hensigt at sætte nogle tanker i gang hos en ung europæer/dansker i verden anno 2005 – gøre dem bevidste om, at de er såvel historieskabte som historieskabende væsener. For de fleste elever var det imidlertid første gang, de overhovedet stiftede bekendtskab med faget, og de havde derfor svært ved at koble fortid og nutid og reflektere abstrakt. Reaktionerne var derfor typisk "det siger mig ikke noget" og "det er ikke relevant for mig".

Koblingen af *anderledeshed* og elevforudsætninger vakte gehør hos tre til fire ud af de 11 elever, der deltog. Man kan i Ziehes ånd sige, at de resterende elever havde en anelse svært ved at træde ud af deres egen selvcentrerethed og møde den decentrering eller de *"øer af intensitet"*, som et sådan forløb søgte at præsentere dem for. Hvad gør man så? Hvordan doserer man anderledesheden, så den forekommer vedkommende næste gang?

Næste år: mere pisk end gulerod

På det afsluttende evalueringsmøde på UU Frederiksberg blev lærernes tilbagemeldinger diskuteret, og konklusionen blev, at samarbejdet skulle fortsætte i det kommende skoleår, men med de væsentlige ændringer, at der skal laves et større pædagogisk-fagligt forarbejde, og at kravene til de deltagende elever skal strammes op i form af et pointsystem for fremmøde, motivation, indsats, moden-

»

3 ud af de 11 elever der deltog i projektet har søgt om optagelse på HF, og har efter brobygningen skrevet en større skriftlig rapport om HF-uddannelsen. Og måske er det også en pædagogisk succes, at de resterende elever er blevet bevidstgjort om, at HF ikke lige er dem?

hed og evner. Endelig skal det kommende brobygningsprojekt afsluttes med en repetitionsprøve i slutningen af forløbet. Måske mere 'pisk' end 'gulerod', men alle bakkede op om opstramningen, som eleverne naturligvis skal informeres om inden de vælger brobygningen på HF.

«

Reaktionerne på historieundervisningen var typisk "det siger mig ikke noget" og "det er ikke relevant for mig."

3 af eleverne har søgt om optagelse på HF og har efter brobygningen skrevet en større skriftlig rapport om HF-uddannelsen. Og måske er det også en pædagogisk succes, at de resterende elever er blevet bevidstgjort om, at HF ikke lige er dem ?

Så vi smøger ærmerne op, går i gang med et ny omgang *brolægger*-arbejde.

Lad os afslutningvis citere Simon og Garfunkel: *Like a bridge over troubled water we will lay us down.*

Når KOR bli´r til BAND

Nye boller på årets musiksuppe

Af Annemarie Krarup

På FHF har eleverne mulighed for at deltage i frivillig musik, billedkunst og idræt uden for skoletid. I musik har Annemarie Krarup og Kim Ingholt hver uge i skoleårets løb arbejdet med et lille band. Dette band har optrådt ved skolens årlige introduktionsaften for nye FHFére. De to lærere har også varetaget opførelsen af årets cabaret der i år blev til en cabaretcafé. Det fremgår af artiklen at flere af eleverne i løbet af årets arbejde i den frivillige musik opdagede nye evner og muligheder i sig selv – og var villige til at øve intensivt for at nå de nye mål de nu havde fået mod på. Thomas Ziehe påpeger at det er lærerens opgave at være "en stifter af før-glæde" dvs. at læreren i sin egen person og stil skal kunne anskueliggøre den indre sammenhæng mellem anstrengelse og glæde. Under alle omstændigheder har før-glæden tydeligvis vundet indpas i FHF's band.

Hvorfor hedder den frivillige musik lige pludselig ikke "KOR" men "BAND", var der flere, der spurgte i september, da eleverne som sædvanlig fik opfordringen til at deltage i den frivillige musik.
"Måske" – havde vi musiklærere overvejet – er det bedre at lade musikerne være i centrum. For en gangs skyld".
For det plejer at være sådan, at koret er det primære, udgangs- og omdrejningspunktet.

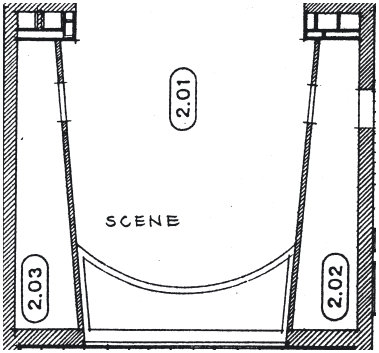

«

Det er en fornøjelse som lærer at være vidne til elevernes intensive læreproces med tilhørende aha- og jubii-oplevelse

Og så finder vi hen ad vejen musikere, der har lyst til at spille med.
Men så skal der altså også helst være mindst et par stabilt fremmødende sangere på hver stemme!
Det kan nemlig være næsten angstprovokerende, hvis man som ikke særlig trænet sanger bliver kastet ud i at holde sin stemme ganske alene – fordi de andre tenorer ikke dukkede op...
Så er motivationen til at komme igen næste gang måske ikke ret stor.
Desuden er det noget stressende som korleder hver gang at være lidt nervøs for, om det lykkes at besætte stemmerne ordentligt.

Musikerne kom i centrum.

For at undgå bøvl og for at prøve noget nyt, blev vi – Kim og Annemarie – enige om at lade bandet være udgangspunktet, og så sætte de sangere, der dukkede op, til at synge hvad der nu kunne synges til.
De store tre- og firestemmige arrangementer blev altså skiftet ud med musikstykker, hvor vi enten kunne vælge at lade en enkelt person synge, eller sætte over- og understemmer på, hvis der var sangere til det.

«

Kim fik sin sag for; ikke alene skulle musikken arrangeres for de for hånden værende musikere, et par stykker skulle overhovedet lære at spille. Det stiller krav til en forenkling af musikken – helst uden det går ud over kvaliteten!

Kim arbejdede med bandet og Annemarie med sangerne.
Der viste sig hurtigt at være en lille, men temmelig stabil kerne af sangere og musikere, der dukkede op næsten hver gang: Mikkel og Lars fra 1. A, John og Michel fra 1. F var musikerne. Sangerne var Sabrina fra 1. L, Michael fra 1. F, Rafael fra 1. L samt Amalie, som er Michels kæreste og som kom med, fordi hun var på besøg og blev hængende. Det var vi meget glade for.
Det virkede som om musikerne nød al den opmærksomhed, der blev dem til del. Et par stykker af de fremmødte unge musikeraspiranter havde faktisk ikke spillet før, så Kim fik sin sag for; ikke alene skulle musikken arrangeres for de for hånden værende musikere, et par stykker skulle overhovedet lære at spille. Det stiller krav til en forenkling af musikken – helst uden det går ud over kvaliteten!

Når nervøsiteten kommer snigende

Det var heldigvis nogle hårdtarbejdende musikeraspiranter, som tydeligvis gerne ville lære og derfor sugede alt til sig i et pænt tempo. Dog skulle der en optræden med et enkelt nummer til introduktionsaftenen for nye mulige HF-elever til, før alvoren rigtig gik op for de unge musikere.

Når man står på en scene og skal spille for andre, skal tingene helst fungere, og så må man kunne sit kram ekstra godt. Nervøsiteten kommer nemlig listende og gør spillet en smule mindre overbevisende end det var, da man øvede under trygge forhold i musiklokalet.

Efter den oplevelse fandt alle vist ud af, at det ikke var overflødigt at øve sig rigtig godt!

I øvrigt er det en fornøjelse som lærer at være vidne til elevernes intensive læreproces med tilhørende aha- og jubii-oplevelser. Som da en af sangerne (som ikke havde sunget før) pludselig opdagede sin stemmes omfang og muligheder. Han var lidt tøvende og tvivlende kommet til prøverne på den generelle opfordring til at deltage – og viste sig altså at have et talent for sang.

»

Hvorfor hedder den frivillige musik lige pludselig ikke "KOR" men "BAND", var der flere der spurgte i september, da kursisterne som sædvanlig fik opfordringen til at deltage i den frivillige musik.

Et nyt koncept: en cabaret-café.

Opførelsen af årets cabaret forløb også på en ny måde.

Vi valgte at lave en cabaret-café, hvor andre musikere kunne optræde, efter at cabareten var færdigspillet. Den store fordel var det meget større antal tilskuere – en ulempe viste sig at være at en del af de fremmødte ikke forstod konceptet: "Koncert", men snarere opfattede det som et værtshus, hvor det var helt i orden at være temmelig højrøstet. Så der måtte tysses.

Men det lod sig da gøre at lytte til:

"This little light of mine" – et swingende gospelnummer fremført med intensitet og glæde,

"Things we said today" – en Beatlesklassiker, og et af de numre det lykkedes at gøre tre-stemmigt,

"Made in Europe", hvor sangsolisterne Sabrine og Amalie fik lov at brilliere med hver deres solovers,

Kim og Annemarie blev enige om at lade bandet være udgangspunktet, og så sætte de sangere, der dukkede op, til at synge hvad der nu kunne synges til.

"Dansevise", den gode gamle Grand Prix vinder, som alle stadig kender,
"Bye, Bye Blackbird", et jazzet up-temponummer, som gav lyst til at danse,
"Baby it's cold outside" Michael og Sabrine sang denne duet med sød, jazzet flirten – præcis som den skal skæres,
"I heard it through the grapevine". Her var Rafael den bærende solist med sin fine stemme og sit gode udtryk. Sabrina og Amalie sang kor *"The day after tomorrow"*. Igen et nummer med alle sangerne i en trestemmig udgave.
Som ekstranummer spillede vi *"This little light of mine"* igen. En passende afslutning på årets cabaret.

Efter en pause optrådte forskellige elever med deres egne numre.
Vi hørte Sofie og Kirsten fra musiktilvalgsholdet fortolke Jonni Michel med klaver, tostemmig sang og saxofon. Det gjorde de virkelig godt.
Mikkel optrådte med musik, han selv havde skrevet. Han spillede klaver og sang og forbløffede alle med et meget flot nummer. Mikkel er en af de nye unge musikere, som Kim har lært at spille i den frivillige musik.
Aftenen afsluttedes med optræden af de dygtige musikere og sangere fra 1. JK og 1. A med forskellige numre i kraftig og intens kvalitet.

Gensyn med Mattias Wohlert

Mattias var elev på FHF fra 1996-1998 og forlod skolen med et af de højeste gennemsnit det år ("Jo, det var vist sådan imellem 10 og 11"). Han tilhører en slægt af store arkitekter, f.eks. har hans morfar, professor ved Kunstakademiet Vilhelm Wohlert, sammen med Jørgen Bo, tegnet Louisianas nybygninger. Mattias havde både billedkunst og design som tilvalg på FHF, og vi, hans gamle lærere, ville gerne møde ham igen bl.a. for at høre om han havde brugt sine fine karakterer og sine interesser til at gå ind i familietraditionen.

I år er der på FHF to tilvalgshold i billedkunst og to i design, og vi ville gerne vide noget om hvordan det siden hen går elever der har valgt kreative fag. I visse kredse bliver disse fag ofte betegnet som "bløde", og som sidste udvej hvis man ikke kan finde ud af andre fag. I andre kredse er design et ufatteligt hipt og trendy fag. Begge disse opfattelser af designfaget bliver grundigt punkteret af Mattias Wohlert.
Gensynet med Mattias strakte sig over et par hyggelige timer hvor samtalen handlede om oplevelsen af skolen, om at lære at stole på sin egen indre stemme, om at vælge rigtigt og forkert, og om FHF som forberedelse til en karriere i design og arkitektur.
Der er slet ingen tvivl om at Mattias er tilfreds med sit liv, og han er godt på vej i sin drømmeuddannelse på Den Grafiske Højskole. Men vejen dertil er ikke gået ligeud.

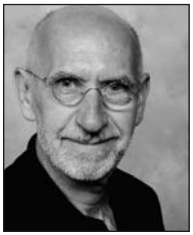

Af Peter Bro og Vibeke Fengers.

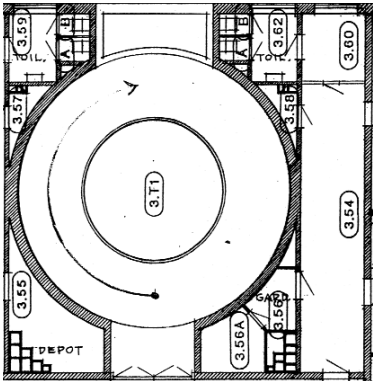

«

Jeg har altid været meget mere til grafisk design, men jeg har bare også altid hørt alt for godt efter hvad folk har sagt. Og folk de siger jo "jamen der jo vanvittigt svært at komme til at lave noget som grafisk designer, der er simpelthen så få der klarer sig i den branche." Og så sagde jeg, nåja, men det er nok rigtigt, og så begyndte jeg at læse arkitektur.

Du blev færdig her i 1998. Hvad lavede du så?
Jeg har været på en farlig rundtur. Altså først læste jeg statskundskab et halvt år. Jeg har ingen idé om hvorfor, for det var helt forfærdeligt. Men det kom sig af at jeg var i Indien lige efter eksamen – og det skal man sgu passe på med. Og så sad jeg derude i Indien og tænkte "Jeg må lave noget der kan bruges til noget midt i verden. Design og arkitektur hvem kan dog bruge det til noget? "

Du kommer fra en familie hvor der er tradition for at blive arkitekter, var det det der motiverede dig til at studere arkitektur alligevel?
Det bliver sådan en vidunderlig bagvendt omgang, for jeg tror i virkeligheden aldrig at jeg har interesseret mig for arkitektur. Altså ikke som noget jeg skulle lave selv. Jeg har altid været meget mere til grafisk design, men jeg har bare også altid hørt alt for godt efter hvad folk har sagt. Og folk de siger jo "jamen der jo vanvittigt svært at komme til at lave noget som grafisk designer, der er simpelthen så få der klarer sig i den branche." Og så sagde jeg, nåja, men det er nok rigtigt, og så begyndte jeg at læse arkitektur. For der kunne jeg komme ind med mit høje snit, og der har halvdelen af min familie gået. Men jeg var ikke særlig god til det, og det interesserede mig ikke særlig meget.
Det er sjovt for de er jo tæt beslægtede fag, arkitektur og design. Det er helt konkrete forskelle som gør det enormt svært. Arkitekturen er tredimensionel, som gør at man skal kunne tænke rumligt – og det er ikke min stærke side. Og så arbejder man hele tiden i repræsentationer af noget der skal blive til noget en skønne dag, og som man aldrig selv får lov til at røre ved. Man får måske bare lov at se det. Det er så uhåndgribeligt. Det er hele tiden en indre forestillingsverden man lever i, og jeg er meget mere håndværker. Så derfor passer det mig ufattelig godt at lave grafisk design, for der sidder man stort set med slutproduktet hele tiden. Man kan se det og røre ved det og finde ud af hvordan virker denne her ting i forhold til andre ting. Arkitektur er jo et vanvittigt svært fag, det er helt vildt svært.
Arkitekter de topper når de er 60! Det er først der man begynder at forstå faget. Som grafiker og i reklamebranchen der kan man godt

være oppe at køre når man er 35-40. Arkitektur er simpelthen et større fag.

Hvor meget håndværk er der egentlig i grafisk design i dag – og hvor meget er baseret på computeren?
Det er computer, computer, computer (Mattias medbragte sin egen *state of the art* Mac). Det er fuldstændig computeriseret. Og folk kan jo heller ikke tegne. Det kan jeg heller ikke selv, lidt måske, men det forsvinder.
Det er et godt værktøj at kunne tegne, en kæmpe, kæmpe fordel faktisk, men først og fremmest stiller design krav om formforståelse. Det handler om former og størrelser og kræfter – men frem for alt om at kunne bruge billeder og tekst sammen. Fokus er ikke længere rigtig på smukt grafisk håndværk. Det skal virke, og det skal kommunikere og så derud af…
Jeg kom ind på arkitektskolen på mit snit; på det tidspunkt ville jeg aldrig være kommet gennem den praktiske prøve som er en anden vej ind. Men nu har jeg da bevist at jeg kan håndværket, for på Den Grafiske kan man kun komme ind på prøve, og det lykkedes. Det var rart. Man skal også have et års praktisk erfaring før man søger ind. Efter arkitektskolen var jeg på en grafisk tegnestue i 1½ år, et sted i den rigtig gamle tradition. Ikke hipt eller ungt. Det var meget nydeligt, de lavede virkelig gode ting.
Designskolen, der har jeg også prøvet at søge ind en enkelt gang. Men de ville ikke have mig. Det er en skole der bliver mere og mere akademisk; de er ved at slippe deres håndværksmæssige rødder. Det er vel også brug for den side af faget, for designfaget udvider sig jo også, alt bliver efterhånden design nu om stunder.

Vi taler med Mattias om oplevelsen af skolen. Mattias kan ikke genkende Ziehes synspunkt at hverdagskulturen har overtaget skolen med tab af motivation som konsekvens. Sådan var det i hvert fald ikke på FHF i 1998. På den anden side er han helt enig i at det er lærerens stil der først og fremmest skaber intensitet i undervisningen.
Jeg oplevede FHF– især måske når jeg snakkede med venner der gik

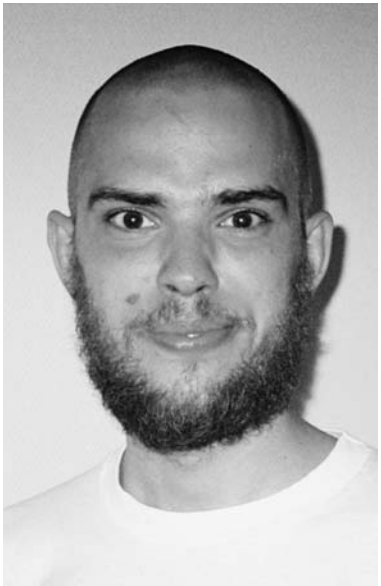

Jeg oplevede FHF– især måske når jeg snakkede med venner der gik på HF andre steder – som meget seriøst. Et sted der havde sit eget værd og sin egen identitet ved at være et rent HF-kursus.

«

Jeg er meget mere håndværker. Så derfor passer det mig ufattelig godt at lave grafisk design, for der sidder man stort set med slutproduktet hele tiden. Man kan se det og røre ved det og finde ud af hvordan virker denne her ting i forhold til andre ting.

på HF andre steder – som meget seriøst. Et sted der havde sit eget værd og sin egen identitet ved at være et rent HF-kursus.
Det var virkelig, virkelig godt at få læsset noget i hovedet. Der var en håndfuld virkelig gode fag som jeg stadig kan mærke sidder der, fag der umiddelbart blev betydningsfulde og værdifulde. Det var først og fremmest analytiske fag som dansk og religion, billedkunst og design.
De fag der har hængt ved det er jo også de fag hvor man havde nogle super-engagerede lærere. En klasse det er jo en blandet landhandel. Altså hvad kan man i øvrigt forvente andet? Man tager 25 forskellige mennesker og sætter dem sammen. Klasserne er helt forskellige, og nogle er da meget slaskede. Jeg har stadig kontakt med en gruppe mennesker fra skolen, og de gik alle sammen i den samme gode klasse.

Betyder den fysiske skole noget for dig? Er selve skolebygningen vigtig?
I allerhøjeste grad. På den måde var det et skidt bytte fra Holmen hvor arkitektskolen boede i gamle pakhuse. Det var ret fantastisk at være der; jeg nød det meget. Den Grafiske Højskole er en betonkasse i Emdrup. Det er virkelig grelt, simpelthen den værste skuffe af 60'ere beton. Indeklimaet er uden for beskrivelse, varmt som ind i helvede og ingen frisk luft.
FHF har fantastisk velegnede bygninger. Aularummet er virkelig storslået. Jeg kan huske første gang jeg kom her, at det var en stor oplevelse at gå oven på svømmehallen. Man havde ikke helt fast grund under fødderne. Det virker godt at komme ind i et stort åbent rum hvor der er plads til at alle kan mødes. Jeg mindes de arme piger der hver morgen havde planlagt deres krigsmaling for at kunne tage turen tværs over aulaen. En rigtig catwalk, man er i den grad på. De der sofagrupperinger der er i aulaen i dag er jo meget hyggelige, men de lægger op til at man splatter ud.

Er HF en god baggrund for at søge ind på design-uddannelserne?
På arkitektskolen er det en god ting at kunne noget matematik. En systematisk-matematisk forståelse er vigtig på mange måder, også i

design, fordi det i mange tilfælde handler om at kunne ordne og systematisere informationer. Man får denne kæmpestore kasse af information ind, og der skal sættes skilt på, og det skal formidles. Design er også en eksakt opgave, og mere kedelig end fagets trendy image af til lægger op til.
I design er matematik i sidste ende ikke helt så vigtigt, der skal man derimod have hørt godt efter i dansk. Man skal kunne tolke sine omgivelser, og det lærer man i dansk. Det er ekstremt vigtigt at kunne forstå sin samtid og det miljø, det design man arbejder på skal indgå i. Man skal forstå brugersituationerne: hvem er de folk der skal bruge ens produkter? Hvad tænker de? Hvad der det de siger?
I mange situationer har man jo kontakt med de mennesker der giver en opgave, og de er jo ikke design-fagmennesker. Så skal man jo kunne forstå hvad det er de gerne vil have, for de snakker jo ikke designsprog. Det skal man jo kunne oversætte, så man kan forstå hvad det skal bruges til. I videste forstand kan design jo bruges til at forandre verden, så man skal vide hvad verden har godt af.

Hvad er godt design?
Der er forskellige lag i det. Der er kommunikation og form og indholdslaget. Da jeg begyndte i designverdenen, da var det meget glasuren jeg så. Jeg blev fascineret af formlaget, men jo længere man kommer jo mere handler det om indholdslaget, om der overhovedet er et indhold, for der er meget design hvor glasuren fylder alt for meget – og så er det forfærdeligt. Men når de rammer hinanden: når et indhold modsvares af en form, så begynder det at virke. Et godt eksempel er f.eks. Politiken hvor de to lag rammer hinanden på en helt præcis måde. Hver dag er det en meget smuk avis som afspejler Politikens sjæl. Det er fantastisk grafisk design.
Et endnu bedre eksempel er det nye Information – de er virkelig gået linen ud, der er ikke meget for husarerne der. Det er et meget stramt og flot design.

Hvad vil du selv gerne lave som grafisk designer?
Det har jeg spekuleret mig gul og grøn over. Jeg er så misundelig på

I 2004 vandt Mattias Wohlert 2. præmie i en konkurrence om design af et frimærke til at markere Kunstakademiets 250 års jubilæum.

»

Der var en håndfuld virkelig gode fag som jeg stadig kan mærke sidder der, fag der umiddelbart blev betydningsfulde og værdifulde. Det var først og fremmest analytiske fag som dansk og religion, billedkunst og design.

«

De fag der har hængt ved det er jo også de fag hvor man havde nogle super-engagerede lærere. En klasse det er jo en blandet landhandel. Altså hvad kan man i øvrigt forvente andet? Man tager 25 forskellige mennesker og sætter dem sammen. Klasserne er helt forskellige, og nogle er da meget slaskede. Jeg har stadig kontakt med en gruppe mennesker fra skolen, og de gik alle sammen i den samme gode klasse.

dem der sidder og ved det. Jeg gik i klasse med et par stykker på arkitektskolen, og de var pissedygtige, og de vidste simpelthen bare hvad det var de skulle. Alligevel er jeg fuld af fortrøstning, for jeg ved at jeg nok skal få noget sjovt at lave. Jeg skal vel nok arbejde noget mere med tekst, i så vid udstrækning som man kan det i den grafiske verden..

Til translokationen i 1998 kunne din mormor ikke helt forstå hvorfor du skulle have din morfars røde ægyptiske fez på ved den lejlighed. Hvad var symbolværdien?

Ja, det må I nok spørge om! Det må åbenbart have været min måde at gøre oprør på. Hvor er der mange ting man ser anderledes på nu… Det var også mig der fik forhindret min klasse i at komme ud at køre i vogn efter translokationen. Kristina og jeg, og en til, ville ikke betale, og så væltede hele budgettet så de andre ikke kunne komme af sted. Vi syntes det var en plat og indholdsløs tradition, men når jeg ser vognene køre rundt nu, ser folk jo ud til at have alle tiders oplevelse. Hvor har jeg dog været en tørvetriller, jeg må simpelthen hjem og ringe rundt til min klasse og sige undskyld…

Peter Bro, designlærer, og Mattias Wohlert, kommende grafisk designer – gensyn efter syv år.

Alt inkl.

Af Rune Roepstorff Nissen

Fra tømrer via FHF til cand. mag i Filosofi og Socialvidenskab og redaktør på 10 år.

Rune Roepstorff Nissen blev færdig på FHF i 1997.
Han afsluttede i marts 2005 sit speciale i Filosofi og Socialvidenskab på RUC. I dag sidder han i bestyrelsen for Institut IX på RUC og er idémand bag og redaktør af den aktuelle Debatbog 'Virkelighed og utopi', der er udkommet på Bindslev forlag i april 2005.
Han er ansat som underviser/vejleder i Københavns Kommune.

Beretning fra en langsom starter

Der er god grund til, at jeg er blevet bedt om at skrive denne artikel, og der er god grund til at bruge den til at gøre reklame for HF-uddannelsen, fordi min tid på FHF viser hvorfor HF-uddannelsen er så vigtigt et tilbud.
Vi er nogle, der er lidt langsomme med at komme i gang. Jeg aner ikke hvorfor, men vi er ikke er klar til gymnasiet på samme tid som de fleste andre. Selvom jeg havde lyst til at følge mine venner derop, så blev jeg erklæret uegnet til gymnasiet. Heldigvis havde jeg hænderne godt skruet på og var en 'praktisk type', så jeg uddannede mig til tømrer i stedet. Da jeg begyndte på FHF i

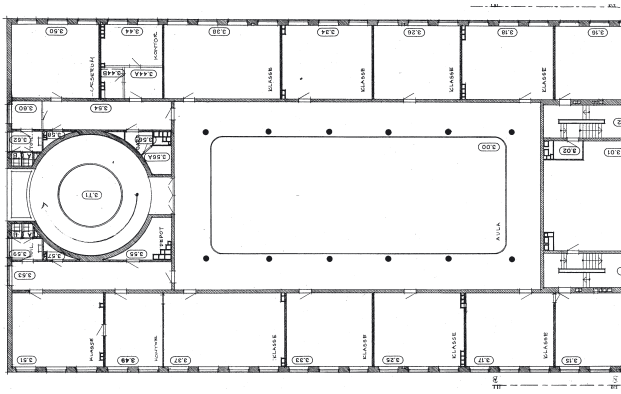

»

Jeg er blevet præget til at gå efter argumenterne og ikke følelserne i en debat, og jeg blev oplært i, at det er ædelt at kunne holde flere standpunkter i en sag adskilt. Samtidig lærte jeg også, at Søren Krarup er forfærdelig, og at Marx er godt.

1995 var det foranlediget af en arbejdsskade, der gjorde, at jeg ikke kunne være fysisk aktiv. Derfor var det oplagt at forfølge den gamle drøm om at blive lige så smart at høre på som mine venner, der gik på gymnasiet. På FHF kastede jeg mig over bøgerne, selvom det var svært og tungt. Jeg brugte al min tid på lektier, men jeg fik ikke den forventede belønning for det det første år. Et enkelt 9-tal var vist toppen, på trods af min kæmpe indsats. Der var også lang vej. Jeg skulle først lære at lære, og derefter skulle jeg fx også lære, at kommaet skal stå lige efter sidste ord i hovedsætningen, og ikke foran første ord i bisætningen (f.eks.: xxx ,at xxx). Andet år gik det bedre, og det hele endte med et snit på 9,6, som gav mig mulighed for at forsøge at læse videre på en længerevarende videregående uddannelse. Det lykkedes, men det lå ikke lige for. Som en kvindelig araber jeg kender siger: Der er ingen hemmelighed bag fine karakterer. Det er kun hårdt arbejde.

«

Der er ingen hemmelighed bag fine karakterer. Det er kun hårdt arbejde.

Opmuntring, opbakning og prægning

- Og dog! Når jeg står her og ser tilbage på, hvad der skete i de år, så må jeg sige, at jeg er imponeret over den opbakning, jeg fik fra mine undervisere på FHF. Det, der førte mig så langt, var i høj grad opbakningen fra de centrale lærere i dansk, historie og samfundsfag. De troede på mig. Der er ingen tvivl om, at jeg ikke kunne have undværet deres opmuntringer og deres inspirerende undervisning. Skal jeg uddybe dette, så drejer det sig for det første om at få de rette ord med på vejen, når der er modgang, og om ikke at blive opgivet eller afvist, når man f.eks. efter 3 måneder blotter, at man overhovedet ikke ved, hvor kommaet skal stå. For det andet drejer det sig om at møde engagerede lærere. Lærere, der ønsker at præge én. I mit tilfælde lykkedes det dem i høj grad. Jeg er blevet præget til at gå efter argumenterne og ikke følelserne i en debat, og jeg blev oplært i, at det er ædelt at kunne holde flere standpunkter i en sag adskilt. Samtidig lærte jeg også, at Søren Krarup er forfærdelig, og at Marx er godt. Denne form for prægning skader ikke, for man vil altid selv forsøge at finde sit eget standpunkt. Men man skal jo først lige lære at læse, skrive og debattere. Det lærte jeg først og fremmest på FHF.

«

Det der førte mig så langt var i høj grad opbakningen fra de centrale lærere i dansk, historie og samfundsfag. De troede på mig. Der er ingen tvivl om, at jeg ikke kunne have undværet deres opmuntringer og deres inspirerende undervisning

Blokdag i billedanalyse

There's more to the picture than meets the eye

- notat om en blokdag i billedanalyse.

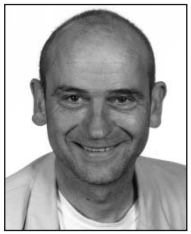

Af Hans Kargaard

1B´s blokdag i dansk bød både på fælles morgenkaffe, gennemgang af billedanalysens grundbegreber, frokost på Halmtorvet, besøg på udstillingen World Press Photo i Øksnehallen – og den blev fulgt op af en skriftlig opgave. Som Hans Kargaard siger i denne artikel, skaber blokdagen mulighed for god anderledeshed i forhold til den skemaopdelte hverdag på skolen.

Otte torsdage i skoleåret står der blokdag på skemaet, dvs. at eleverne har et og kun ét fag hele dagen. Har eleven fx dansk i 3. lektion, er danskfaget på menuen hele dagen, forret, hovedret og dessert.
Det vil være noget af en tilsnigelse at hævde, at alle lærerne er lige begejstrede for blokdagene. Vittige hunde i kollegiet på FHF taler til tider om at være "på blokvognen" eller omskriver et kendt motto til "Ej blok til lyst". Fx er blokdage i dansk i en 1. års klasse ikke så spændende endda, hvis den ligger i april måned, hvor eleverne naturligvis er mere tunet ind på de eksamensfag, der ligger på første år.

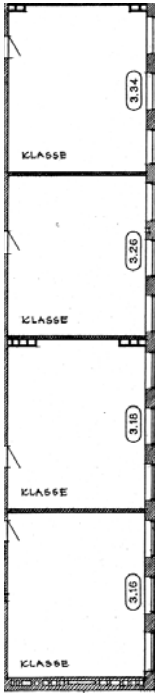

«

Om mødet med de mange fremragende fotos med Thomas Ziehes begreb ligefrem blev til en oplevelse der havde karakter af det som han kalder "øer af intensitet" skal ikke afgøres her, men i hvert fald skabte konfrontationen med udstillingens dokumentariske billeder en voldsom kontrast til den modernitetens billede- og mediekultur, som eleverne til daglig agerer i.

Men en evalueringsrapport udarbejdet af Keld Arne Hansen, Maria Bro Hassenfeldt og Marianne Willumsen har dog vist en generel tilfredshed med ordningen både hos elever og lærere. På plussiden fremhæves bl.a. mulighederne for faglig fordybelse, for ekskursioner og undervisningsdifferentiering og anderledesheden i forhold til den daglige fag- og lektionsopdelte skoledag. Og så er der naturligvis også en social dimension i blokdagen, der ikke skal underkendes.
Temaet for blokdagen i dansk i B-klassen var inden for bekendtgørelseskategorien 'massekommunikation', og temaet var – inspireret af en aktuel udstilling WORLD PRESS PHOTO i Øksnehallen – billedanalyse.

Fælles morgenkaffe styrker gennemførelsesprocenten

Første punkt på dagsordenen var den obligatoriske fælles morgenmad, som måske er lidt af en "tidsrøver", men vi er jo alle i større eller mindre grad ramt af "om lidt er kaffen klar-syndromet", og hvem ved om den sociale hygge ikke har en positiv effekt på sammenholdet i klassen og derved styrker gennemførelsesprocenten?
Herefter fulgte et læreroplæg med udgangspunkt i dagens lektie om centrale danskfaglige begreber inden for billedanalysen, så som perspektiv, komposition, billedbeskrivelse versus billedanalyse, denotative, konnotative og associative elementer i billedsproget og meget andet gods fra fagets tilgang til billedmediet.
Dernæst fulgte en times gruppearbejde om to billeder fra udstillingen: Carolyn Coles paradoksalt smukke billede af en massegrav i Liberia og Erik Refners billede af en Elvis Presley-klon på vaskeri under en 50´er retrofestival i England.
Coles billede skulle lægge op til en diskussion af forholdet mellem pressebilledets æstetiske og dokumentariske sider. Kan et billede, der umiddelbart dokumenterer en folkeforbrydelse drukne i billedæstetik? Kan formen overskygge indholdet/budskabet i billedet? I øvrigt en problematik der senere blev taget op i forbindelse med Tom Kristensens novelle "Ulykken", hvor en forfatterspire forsøger at skabe ekspressionistisk kunst med inspiration i en togkatastrofe.

I arbejdet med Refners billede lå fokus på forholdet mellem komposition og tematik. Elvis look-a-liken er faktuelt set på vaskeri, men mon han ikke mentalt er på vej til Graceland? Dette kunne i hvert fald underbygges med formelle billediagttagelser. Eleverne var da også hurtigt enige om en fastlæggelse af billedets tematik: myte versus realitet, drøm versus virkelighed.

Frokost på det pæne Halmtorvet

Så gik turen fra det pæne Frederiksberg til det snart lige så pæne Halmtorvet, hvor frokosten alt efter pengepungens aktuelle størrelse blev indtaget på en af de fancy caféer eller hos pølsemanden på hjørnet.

Mødet med de mange fremragende fotos i spektret fra det livsbekræftende til det gruopvækkende blev for mange elever meget overvældende. Om det med Thomas Ziehes begreb ligefrem blev til en oplevelse, der havde karakter af det, som han kalder "øer af intensitet" skal ikke afgøres her, men i hvert fald skabte konfrontationen med udstillingens dokumentariske billeder en voldsom kontrast til den modernitetens billede- og mediekultur, som eleverne til daglig agerer i.

Eleverne fik den opgave at udvælge et foto fra udstillingskataloget til en nærmere skriftlig analyse, men den dumme, bløde dansklærer lod sig alligevel overtale til at fotografere lige netop de billeder, som eleverne fandt interessante, og som ikke var i kataloget. Bliver læreren aldrig klogere?

Hen på eftermiddagen var øjnene mætte af billedbombardementet, og blokdagen havde fundet sit naturlige slutpunkt.

Elevernes udbytte af dagen skulle som nævnt måles i de skriftlige analyser. I en af de bedste analyser skriver Julie Lillegaard om førsteprisvinderens Jean Marc Bonjous billede af en irakisk krigsfange og hans søn:

"Den gyldne sandjord skaber en stabil baggrund, mens pigtrådens filtrede virvar af runde former og diagonale pigge giver statisk uro i for-

»

En evalueringsrapport udarbejdet af Keld Arne Hansen, Maria Bro Hassenfeldt og Marianne Willumsen har vist en generel tilfredshed med blokdagsordningen både hos elever og lærere.

*grunden."/…/ Hætten kan give associationer til en bøddels hætte, men i omfavnelsen af sønnen giver han udtryk for det stik modsatte. Drengen læner sig ind mod ham på en hengiven og omsorgshungrende måde.. /…/ Farens hvide dragt og Jesussandaler giver ham et udtryk af uskyld, som er i dyb uoverensstemmelse med den sorte hætte. /…/*Billedets fortsættelse er helt overladt til beskuerens forestillingsevne.

De fleste billeder på udstillingen udstråler jo ikke ligefrem jubeloptimisme på den samlede menneskeheds vegne, men hvor der er liv, er der som banalt sagt håb, så derfor dette paradoksalt smukke afslutningstableau af Gerard Julien, hvor to heste holder stand mod oversvømmelserne i Sydfrankrig på en Pipi Langstrømpe ø. Lad os fastholde utopien, for drømme støjer ikke, når de dør.

«

Otte torsdage i skoleåret står der blokdag på skemaet, dvs. at eleverne har et og kun ét fag hele dagen. Har eleven f.eks. dansk i 3. lektion, er dansk-faget på menuen hele dagen, forret, hovedret og dessert.

Oplevelsen af skolen

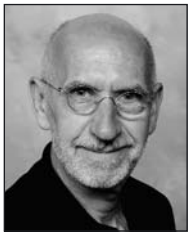

Af Peter Bro og Vibeke Fengers.

Oplevelsen af stemningen i en skolebygning indprenter sig ofte uudsletteligt i sindet hos skolens elever. Skolens arkitektur fungerer som et pædagogisk virkemiddel der dårligt kan overvurderes. Den er til stede hele tiden, et akkompagnement til både undervisning og pauser. I forhold til mange pædagoger har den det fortrin at den er tavs!

Det er en af Ziehes pointer at selve oplevelsen af skolen ændrer sig i disse år. Denne forandring afspejler sig uundgåeligt i den måde skolen som bygning bliver brugt på. De sort-hvide fotografier der ledsager denne artikel illustrerer måske bedre end ord ændringerne i oplevelsen af skolen.

FHF har til huse i den gamle Sønderjyllandsskolen, en folkeskole der blev taget i brug 1. april 1942. Forskydninger i befolkningstætheden på Frederiksberg ud mod yderområderne havde nødvendiggjort dette stort anlagte byggeri der ikke alene omfattede skolebygninger, men også et fritidshjem, en svømmehal og en tilskuertribune til idrætspladsen. Skolen er projekteret af arkitekten G.B. Hagen som 20 år tidligere havde tegnet Øregård gymnasium, et skolebyggeri som har skrevet sig ind i dansk arkitekturhistorie, fordi det var landets første aulaskole og meget inspireret af funktionalismen. I en kort periode fra marts 1945 til januar 1946 fungerede bygningen ikke som skole, men gav husly til et større antal tyske flygtninge.

Vi flyttede ind i december 1991 efter at skolen var blevet ombygget til voksne elevers krav.

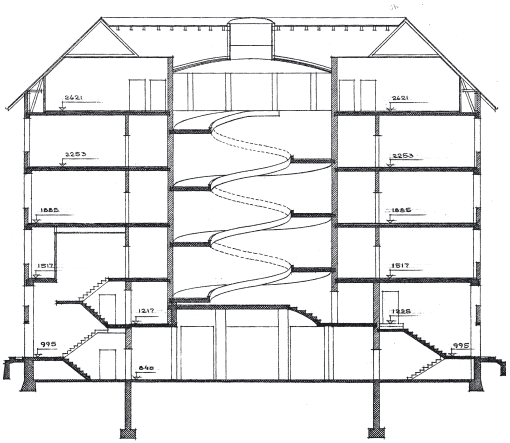

Aulaen skaber enhed i mangfoldigheden

Aulaen er placeret midt i bygningen og er i højden ført gennem alle etager. Hver etage møder aularummet med en omløbende balkon. Balkonerne bæres af tolv søjler. Aularummet har et blødt og jævnt lys, der falder ned fra et meget stort ovenlysvindue i loftet. Aulaen befinder sig i et plan, der er hævet lidt fra terrænet. I parterreplanet under findes et svømmebassin. Der er i aulaens gulv indstøbt klare glasklinker i et fint, stringent mønster, hvilket får den virkning, at gulvet lyser smukt blågrønt af det gennemtrængende lys fra svømmehallen nedenunder. Specielt om aftenen får aularummet et meget stemningsfuldt, næsten eventyrligt skær. Aularummet opleves som et fornemt proportioneret rum, hvis rektangulære form signalerer helhed, et lukket sted med en harmonisk orden – præcis den afsondrethed der er nødvendig for at skabe den fremmede og kunstige verden som Ziehe anbefaler som skolens position i dag.

«

Måske skulle man overveje at genindføre morgensang i det smukke aularum. Morgensang ville desuden tilføre skolen et ritual som kunne markere afstand til hverdagskulturens formløshed.

Fra Stoa til Ikea

Den oprindelige hensigt med aulaen var at bruge den til morgensang, som opholdsted i dårligt vejr og som festsal. I dag er det relativt sjældent at aulaen bruges til fælles formål. I den ene ende af aulaen er der et hygge-arrangement med sofaer og bløde stole. Der er meget langt herfra og til Athens Stoa der er den oprindelige inspiration til aulaen, og hvor pladsen summede af lystbetonet intellektuelt arbejde. Her er hverdagskulturen flyttet indenfor, og man påmindes mest af alt om et livsstils-tableau fra et Ikea-katalog.

En ganske anden brug af aulaen hørte vi om da Historisk-Topografisk Selskab for Frederiksberg i april i år afholdt deres generalforsamling her på skolen. Vi havde ved den lejlighed fornøjelsen af at møde mennesker der havde gået på Sønderjyllandsskolen tilbage i 50'erne. De kunne berette at scenen dengang blev brugt til symfonikoncerter for børn på de frederiksbergske skoler, så eleverne kunne se et stort orkester i funktion og lære orkestrets instrumenter at kende. Vi kunne høre på minderne om denne oplevelse at den havde været både bevidsthedsudvidende og dannelsesskabende.

Genindfør morgensang og pergola

Måske skulle man overveje at genindføre morgensang i det smukke aularum. Morgensang ville tilføre skolen et ritual, som kunne markere afstand til hverdagskulturens formløshed. Det siges om digteren Dan Turell at han som dreng i sin skole i Vangede sang Ingemanns salme "Lysets engel går med glans" til morgensang, og at han besvimede, for han havde aldrig hørt noget så smukt. Hvis man spørger eleverne på FHF i dag om de vil have morgensang på skemaet og synge Ingemanns salmer, så vil de jo nok takke nej. De vil hellere ligge henslængt i de blå sofaer og læse Chili eller snakke med vennerne. Men det er skolens opgave at overraske og dermed flytte elevernes horisont. Dan Turell oplevede et øjeblik af anderledeshed der muligvis forandrede hele hans liv og gav Danmark en stor forfatter.

Et fast indslag i udendørsområderne til 50'ernes skoler var pergolaen, og den optræder også på billeder af Sønderjyllandsskolen fra den periode. Frisk luft og masser af lys var det skolehygiejniske alfa og omega, ikke mindst i bekæmpelsen af tuberkulose. Pergolaen vil vi også gerne have tilbage. Rygende elever står i dag i al slags vejr og dyrker deres last lige uden for skolens hovedindgang. Vi så dem hellere bevæge sig lidt i skønhed i en blomsterkranset pergola. Her kunne lærere med samme tilbøjelighed slå følge med dem.

Rotundens himmelrejse

Aulaen komplementeres af en anden klassisk form: en rotunde. En rotunde er en bygning eller et rum med cirkulær plan, ofte dækket af en kuppel. Betegnelsen bruges tit om antikke eller antikefterlignende rundtempler. Et eksempel er Pantheon i Rom, der også kaldes La Rotonda. Rotunden på Sønderjyllandsskolen befinder sig i bygningens sydlige ende og er det rum, der står i forbindelse med indgangspartiet. Rotunden er med andre ord det første rum man træder ind i, når man går ind i skolen. Rummet forbinder samtlige etager ved hjælp af en sneglegang, der drejer sig ubrudt fra bund til top. Den nøjagtige betegnelse for denne spiralfigur er en helix. De fleste vil kende figuren fra modelfremstillingen af et DNA-molekyle, der er en dobbelt helix.

Spiralens metafor er meget associationsskabende. Den repræsenterer

»

Når man bevæger sig op igennem rotunden ad den roterende sneglegang inspireres man til at tænke stort. Måske også for stort: når man nærmer sig toppen hvor himlens lys stråler gennem et cirkulært vindue, kommer man til at tænke på Babelstårnet, og hvorledes menneskets hovmod kan stå for fald.

«

Set indefra ligner skolen et lyst tempel. Udefra ligner den lidt en borg der lukker sig om sig selv med tunge mure. Med en smule fantasi kan huset også søsættes som et skib, i så fald måske en ark.

den usynlige matematiske orden der gennemtrænger hele vores fysiske verden. I naturen genfinder vi den gang på gang som udtryk for vækst og bevægelse. Bionik er betegnelsen for menneskeskabte ting der er inspireret af naturen, og også her optræder spiralen som en figur der har betydet store fremskridt. Tænk blot på skruen og boret.
Så når man bevæger sig op igennem rotunden ad den roterende sneglegang inspireres man til at tænke stort. Måske også for stort: når man nærmer sig toppen, hvor himlens lys stråler gennem et cirkulært vindue, kommer man til at tænke på Babelstårnet, og hvorledes menneskets hovmod kan stå for fald. Så kan man passende skrue sig ned igen og finde sin plads i et jævnt og muntert liv på jord. En udmærket øvelse i en skolebygning.

Når form fungerer

En bygning kan ses fra mange synsvinkler. Man kan overordnet se på dens funktion, dens form og dens æstetik. Den franske arkitekt Le Corbusier så huset som en bo-maskine, altså en accentuering af det funktionelle. "Form follows function" var mantraet for 30'ernes funktionalisme, og det er stadig gældende, når vi taler om god formgivning. Hvis

«

Man føler sig privilegeret, når man har mulighed for at tilbringe mange timer af sit liv i en bygning der er harmonisk. Sønderjyllandsskolen er et udsøgt eksempel på et skolebyggeri, der fremstår som et lærdommens tempel i en moderne udgave.

Aularummet opleves som et fornemt proportioneret rum, hvis rektangulære form signalerer helhed, et lukket sted med en harmonisk orden– præcis den afsondrethed der er nødvendig for at skabe den fremmede og kunstige verden som Ziehe anbefaler som skolens position i dag.

formen affødes af funktionen, giver æstetikken nærmest sig selv. Modsat bliver en form der ikke er motiveret af en funktion kun en attitude. Designere taler om "glasur" eller "skaldesign". En bygning skal ligne det den huser. En kirke, en fabrik, en svinefarm, et kunstmuseum, en opera kræver hver sin form. Umiddelbart lyder det som en selvfølge, men det er stadig ikke alle arkitekter det lykkes for at skabe harmoniske bygninger, hvor form og funktion hænger sammen. Af samme grund føler man sig privilegeret, når man har mulighed for at tilbringe mange timer af sit liv i en bygning, der er harmonisk. Sønderjyllandsskolen er et udsøgt eksempel på et skolebyggeri, der fremstår som et lærdommens tempel i en moderne udgave. Det klassiske ideal om en sund sjæl i et sundt legeme er oven i købet medtænkt i og med at skolen også indeholder en svømmehal og et idrætsanlæg.

Tempel, borg – eller måske ark?

Det funktionalistiske krav skal naturligvis ikke opfattes så rigoristisk at der kun er plads til ét udtryk. Set indefra ligner skolen et lyst tempel, udefra ligner den lidt en borg, der lukker sig om sig selv med tunge mure. Med

en smule fantasi kan huset også søsættes som et skib, i så fald måske en ark. Bygningen har i forbindelse med den nordlige gavl to sidefløje der associerer til broen på et skib. Fløjene indeholder gymnastiksale og har på tagene udendørs terrasser. Skibstanken er ikke grebet ud af den blå luft: sneglegangens gulv består af mosaiksten lagt i et dekorativt bølgemønster, og rotundens gulv er dekoreret med en stor mosaik der forestiller en kompasrose. Og som sagt har arken vand under kølen.

Tempel eller skib, i begge tilfælde en fuldt ud funktionsdygtig og smuk fysisk ramme om en nutidig pædagogisk praksis.

Dagbog for 2P's studierejse til Berlin

Redigeret af Christopher Jensen, Christian Nielsen, Maja Nørregaard, 2P.

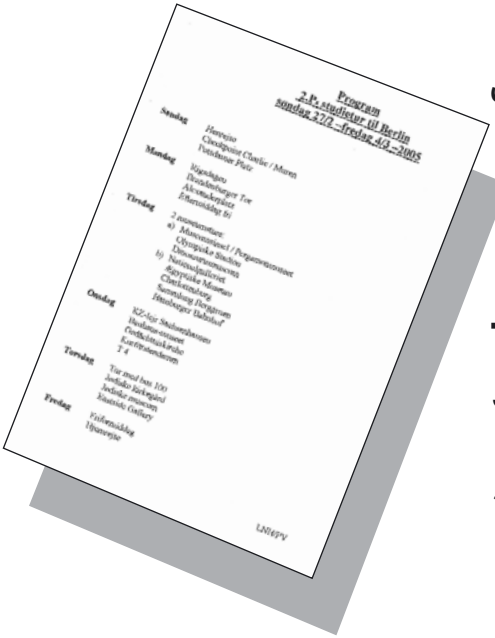
Program
2.Fr. studietur til Berlin
søndag 27/3 –fredag 4/3 –2005

Søndag
Hentejsn
Checkpoint Charlie / Muren
Tysk Bror Peter

Mandag
Vågenhjørn
Dronningeforgyldt Tur
Alt-omkring-plads
Eftermiddag fri

Tirsdag
2 museumsture
a) Museumsøen
Olympiastadion / Pergamonmuseet
Dansende Stuchin
b) Dansemuseumet
Nationalgalleriet
Bygningen Museum
Gamlesnoldsprog
Jødemuseum Holocaust
Hitlerbeger Bebelplatz

Onsdag
KZ-lejr Sachsenhausen
Berlinermuseet
Fredskirkegården
Kurfürstendamm
2-4

Torsdag
Tur med bus 100
Jødiske Bokegård
Jødisk museum
Klassisk Gallery

Fredag
Videreskåbet
Hjemrejse

UNIFV

Søndag

I april 2005 var 2P sammen med to lærere, Lone Nøhr Hansen (historie) og Peter Valore (dansk), på en uges studietur til Berlin.

Rejsens formelle struktur var et fagligt program, men som det fremgår af elevernes dagbog for turen blev endnu en dagsorden skabt af klassens fællesskab. Ziehe konstaterer et sted at skolen i ikke ringe grad først og fremmest er et sted hvor man træffer peer-gruppen. På den måde kan skolen have betydning for undgåelse af den kedsomhed uden for skolen, som jo faktisk også findes. Noget andet er at når den fysiske geografi ændrer sig, kan mange ting også blive anderledes på det indre plan. Derfor bliver en studierejse på HF ofte en ø af intensitet som deltagerne mindes lang tid efter at andre skoleoplevelser er glemt.

Søndag

Tidlig søndag morgen ved DGI-byen. Andre går hjem og i seng, vi står op og med munter sang på læben, begiver vi os mod syd. Med et glad trut i hornet starter bussen, og vi forsvinder i en røgsky.

Om bord på færgen hvor bølgen den blå bobler op. Mens svage sjæle bukker under for havets hårde strabadser, hælder andre rom i glasset.

I Berlin får vi uddelt værelser. Og turen går herefter til Checkpoint Charlie.

Mandag

Efter en god nats søvn stod vi op til en ny dag i Berlins gader.
Vejret var fantastisk, solen skinnede fra en skyfri himmel og varmede vores kolde næser, for koldt var det, bidende koldt.
Dagen stod på besøg på Rigsdagen.
Efter et større sikkerhedscheck blev vi ført til toppen af kuplen. I denne fantastisk smukke bygning. Et rent kunstværk af arkitektur.
Fra toppen af kuplen kunne man kigge ud over en stor del af de nye konstruktioner, krigen havde efterladt. Herefter gik turen til Brandenburger Tor.
Hyggelig morgenmad på en af de utallige caféer. Sidste stop var solskins-uret (Verdensuret).
Aftenen tilbragte vi sammen på en restaurant med lækre eksotiske drinks og god mad.
Den nat drømte vi alle om *"Sex On The Beach", "Long Island Ice Tea"* og *"Indian Ocean".*

Tirsdag

Tirsdag var præget af en del mere struktur, da vi var delt op i to grupper. Det var klart en fordel. Det er noget man godt kan tage i betragtning, når man skal ud at se, idet at man så selv kan vælge sig på den gruppe man vil med på og har mulighed for at vælge, hvad man vil se.
De to muligheder var at komme ud og se på kunstprægede udstillinger eller alternativt se de ting der var rester fra Hitlers Tyskland, f.eks. Det Olympiske Stadion. Derudover så vi Pergamonmuseet og Det Naturhistoriske Museum med dinosaurskeletter.
Gruppen med Stadion var så heldige at opleve det mens der foregik lydprøve, idet dette gav en ide om hvordan stedet måtte være under en koncert.
Der blev nået meget den dag, da vi slap for en masse ventetid, idet grupperne var mindre og hermed nemmere at organisere.
Det var en dag med lærdom på højt plan, men der var skam også plads til sjov og ballade. Det er meget vigtigt at elever selv kan få lov at vælge deres tur, da det ikke er alle der har samme interesser. Der skal selvfølgeligt være nogle retningslinier, men man kan være fleksibel.

Endnu en gang tak til Peter og Lone for at de gad have en flok møgunger med.

Onsdag

Vi havde fået strenge ordrer om at være klar kl. 10.45, da vi skulle på luksustur. Peter og Lone havde nemlig fået kontakt til et bureau som ville køre os gratis ud til koncentrationslejren Sachsenhausen Det så vi meget frem til, da vi dagen før havde gået meget; men vi blev grueligt overraskede.

Vi ventede pænt nede foran hotellet, men der kom aldrig en bus. Derimod kom der to unge mænd som var guider fra dette bureau. De ville guide os over til bussen, hvor vi skulle mødes med en anden klasse. Vi gik ikke - vi løb gennem det halve af byen, da vi åbenbart skulle skynde os at nå bussen.

Efter et kvarters tid mødtes vi med den anden klasse. Bussen var tilsyneladende kørt, så der stod vi. Tilfældigvis var der en undergrundsbane der kørte til koncentrationslejren, dette var jo heldigt. Der var bare et lille minus. Guiderne ville have vi skulle betale omkring 10 euro pr. person for hele denne "gratis" tur. Peter måtte diskutere med guiderne, da han var af den opfattelse at turen skulle være gratis. Vi endte med at forlade guiderne og selv finde derud.

Efter en time ankom vi ved stationen som lå nærmest ved koncentrationslejren. Her var entreen gratis, endnu et bevis på at guiderne prøvede at narre os.

Det var meget følelsesbetonet at se lejren, vi fik mange lærerige oplevelser samt et realistisk indblik i hvordan en rigtig koncentrationslejr var.

Et par timer efter var det i fælles trop tilbage mod Berlin, i rask tempo skyndte vi os til undergrundsbanen, og her kunne lærerne så endeligt se efter om alle var med. Det var vi så ikke - Christian var efterladt Palle alene i ligkælderen.

Vi blev enige om at fortsætte turen mod næste mål Gedächtniskirche, med lidt frokost først i et indkøbscenter.

Omgivelserne var luksuriøse, men maden var hundeæde.

Efter måltidet var der foredrag om kirken som skulle have været af selv samme Christian, som var efterladt i ligkælderen, og Christopher. Kirken

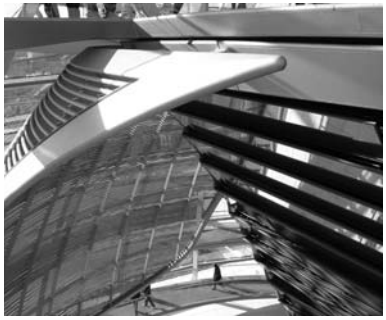

Dagen stod på besøg på Rigsdagen.
Efter et større sikkerhedscheck blev vi ført til toppen af kuplen. I denne fantastisk smukke bygning. Et rent kunstværk af arkitektur.

var enormt grim udvendig og utrolig smuk indvendig. Da vi havde set kirken var vi på egen hånd resten af aftenen, og dette blev brugt af de fleste til at dyrke shoppingtur på Kurfürstendamm.

Torsdag

Torsdag morgen var vi ude af hotellet klokken ni for at nå vores planlagte tur der først tog os til den jødiske gravplads i Østberlin. Dernæst tog vi til det jødiske museum. Det var et kæmpe museum med en udstilling af jødiske genstande. De var stolte af at vise, at det at være jøde ikke kun handlede om hvad der skete under Holocaust, men at det var meget mere.

Senere tog vi ud til Bauhaus-museet som var en arkitektskoles udstilling. Det var vældigt pænt.

Eftersom det var vores sidste aften i Berlin, havde vi aftalt at fejre den fantastiske studietur.

Vi havde bestilt bord til hele klassen i en nærliggende restaurant. Både mad og drikke var meget billigt, og de kom i store portioner.

Efterhånden som aftenen skred frem blev humøret højt, og vi fik lært vores lærere bedre at kende. Maden var så vellykket at vi fik hentet kokkene så vi kunne give dem en klapsalve.

Da lærerne tog hjem begyndte festen for alvor.

«

Dernæst tog vi til det jødiske museum. Det var et kæmpe museum med en udstilling af jødiske genstande. De var stolte af at vise, at det at være jøde ikke kun handlede om hvad der skete under Holocaust, men at det var meget mere.

Fredag

Efter at have festet igennem torsdag aften på et tysk undergrunds-diskotek, var vi hjemme om morgenen ved 7-tiden. På det tidspunkt besluttede vi os for at vi ligeså godt kunne blive oppe, da vi skulle være ude af hotellet kl. 10.

Men da vi når til busholdepladsen og finder den rette bus og er ved at stige på bussen er der åbenbart ikke plads til os. Godt nok groft! Det eneste folk havde lyst til på det tidspunkt, var bare at komme hjem. Det ender med at vi finder en anden bus som kun tager os med til færgen. Derfra er vi nødt til at skifte til en anden bus.

På færgeturen var der lejlighed til at købe toldfri varer som vi proppede forgæves ned i vores alt for fyldte tasker.
Resten af turen bruger vi på at hvile os.
Da vi nåede til Hovedbanegården var alle glade for at komme hjem at sove, men vi var alle sørgmodige over at tage afsked.

Det er meget vigtigt at elever selv kan få lov at vælge deres tur, da det ikke er alle der har samme interesser. Der skal selvfølgeligt være nogle retningslinier, men man kan være fleksibel.

Teorier er altid fundamentalistiske.

Vibeke Fengers interviewer Ingrid Megyessi.

Ingrid Megyessi.

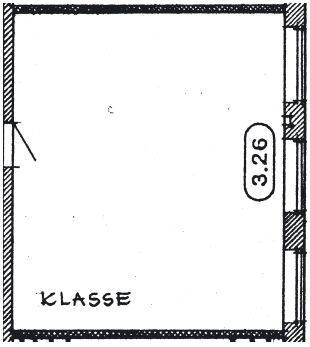

HF-uddannelsen så dagens lys i 1967, og Ingrid Megyessi har været med næsten fra begyndelsen. Hun blev ansat på Statens HF-kursus, som vi hed dengang, i 1968. Hun mener selv at hun fik stillingen fordi hun holdt enetale en hel time om HF da hun mødte op til interview hos rektor Ejvind Jensen. Hun har undervist i tysk, et fag der ikke altid umiddelbart er blevet mødt med velvilje af eleverne, og som ved HF-reformens gennemførelse efter sommerferien ikke længere vil være at finde blandt de obligatoriske fag i HF's fagrække. I 1989 blev hun tillige udnævnt til studievejleder. Med udgangen af dette skoleår siger Ingrid Megyessi farvel til HF.

I dette interview reflekterer hun over HF før og nu, de skiftende uddannelsespolitiske ideer og pædagogiske tendenser. Langt fra alle Ingrid Megyessis synspunkter kan beskrives som politiske korrekte i dagens pædagogiske diskurs. Hun har ikke meget til overs for teorier, heller ikke for Thomas Ziehes, men vil nok netop derfor kunne bifalde denne udtalelse: *Højglanssproget underbelyser normalsituationen i skolen og dermed også de normal-vanskeligheder som eksisterer på begge sider – hos såvel elever som lærere.* Portrættet af Ingrid Megyessi aftegner billedet af en lærer som altid har været parat til yde det rugbrødsarbejde der er nødvendigt for at give netop FHF's særlige elevgruppe en god og stabil skoletid, som kan danne ballast for hele deres videre liv.

Hvorfor følte du dig oprindeligt tiltrukket af HF?
De tre år i gymnasiet var de værste i mit liv. I 3.G brugte jeg meget tid på at tænke over, hvordan det hele kunne laves anderledes. Jeg kunne godt lide at der var plads til lidt skævhed på HF, at man havde friere hænder end i gymnasiet. Så havde jeg prøvet at være vikar 1 år i folkeskolen, og det var gået ret godt. En af mine største succes'er var at det lykkedes mig at få pigerne i 10. klasse til at gå i bad efter idræt. Jeg prøvede også at undervise i dansk, men det lovede jeg mig selv aldrig at gøre igen. På en efterskole underviste jeg i engelsk og et fag vi kaldte "bøgers brug". Det handlede om hvordan man læser sin selvangivelse, udfylder en giroblanket, læser et ansøgningsskema. Sådan et "skemaafkodningskursus".

Jeg havde prøvet at være vikar et år i folkeskolen, og det var gået ret godt. En af mine største succes'er var at det lykkedes mig at få pigerne i 10. klasse til at gå i bad efter idræt.

Er der brug for sådan et i dag?
I studievejledningen opdager jeg tit at eleverne udfylder ansøgningsskemaer forkert, simpelthen fordi de ikke kan læse det. At forstå et ansøgningsskema kræver, at man har sat sig ind i det man ansøger om.

Er det fordi de ikke gider at sætte sig ind i det?
Nej, det skyldes nok snarere mangel på koncentration. Nogle elever evner ikke at sætte sig ud over hvad de forestiller sig at der skal stå. Det er ikke selvcentrering eller manglende respekt for andres arbejde. Mange bliver flove når de finder ud af, at de ikke har forstået et skema eller en ansøgning.

I moderne pædagogik anbefaler man at eleverne igen lærer at skamme sig. Hvad siger du til det?
Skamme sig… Det er noget vi beder små børn om, og ikke noget vi skal lære voksne mennesker. Jeg har det dårligt med pædagogiske teorier. De er altid fundamentalistiske. Jeg har levet under så mange af dem. I 70'erne hvor vi var mere politisk bevidste – både elever og lærere – blev det nok af og til lidt for meget med at stå på et ben og gøre rede for den dialektiske materialisme. Men vi diskuterede. Den psykoterapeutiske bølge var jeg ikke med på, men jeg var nok ube-

Det man skylder elever som vores, der har været væk fra skolen i så lang tid, er kernefaglighed. Det er jo det de er kommet for. Solide mennesker som vil gøre en indsats bliver svigtet ved projektarbejde, for projektarbejde tager tid, og den har vi ikke nok af.

«

Jeg er faktisk indifferent overfor at HF-reformen går ud over tysk, men det er en katastrofe at man faktisk nedlægger 2. fremmedsprog. Virkelig en deroute. Det er almendannende at lære sprog. Nu kommer eleverne til at mangle et redskab til at begå sig med. Efter reformen lærer eleverne at lære, men de skal også lære det de skal lære. Der er sket en forskydning.

vidst præget af den. Men det der med at vade rundt i elevernes egen navle, det har jeg aldrig været med på.

I 1990'erne hed det ansvar for egen læring…
Ja, og da gjorde jeg store øjne! Man kunne jo risikere at gøre læreren ansvarsfri. Det var mærkeligt, for det er jo lærerens opgave at give sin viden videre. Projektarbejde er simpelthen konsekvensen af ansvar for egen læring. Det hører til på højere læreanstalter. Det man skylder elever som vores, der har været væk fra skolen i så lang tid, er kernefaglighed. Det er jo det de er kommet for. Solide mennesker som vil gøre en indsats bliver svigtet ved projektarbejde, for projektarbejde tager tid, og den har vi ikke nok af. Men tværfaglighed – sammenhængen – skal komme til udtryk i hver time. Nogle elever har fundet ud af, at de får mest med hjem, når læreren har forelæst. Det er ikke helt urigtigt. Det er dem som har behov for at få luft under vingerne.

Mig og klassen: det er kernen i mit arbejdsliv.

I de senere år har man talt meget om en øget mangel på motivation hos eleverne. Har du mærket den?
Altså, det er jo en meget gammel sag, at mange elever ikke gider at læse lektier. Men i timerne er de lydhøre. Altid. Vi skal undervise intenst og lade eleverne stå på tæer, når de undervises. Så ER de motiverede.

Synes du som Ziehe, at skolen har mistet sin aura?
Slet ikke. Eleverne er stolte af at gå på HF. Ude på landet, hvor jeg bor, siger man når en ung begynder på HF: "Gert er begyndt at læse".

Med HF-reformen forsvinder det obligatoriske 2. fremmedsprog. Det må være smertefuldt for en tysklærer?
Jeg er faktisk indifferent overfor at det går ud over tysk, men det er en katastrofe at man faktisk nedlægger 2. fremmedsprog. Virkelig en deroute. Det er almendannende at lære sprog. Nu kommer de til at mangle et redskab til at begå sig med. Det er også vigtigt at kende Europas historie, og det gør man bl.a. gennem Europas sprog. Det tysk skal bruges til, er til at være et redskab, et studiesprog. Faren ved den nye reform består i, at eleverne kan komme til at vælge alt for bredt, i stedet for at satse på kernefagligheden. De lærer at lære, men de skal også lære det de skal lære. Der er sket en forskydning. Men når det er sagt, så har jeg også været med i meget fagligt arbejde og følt mig forpligtet overfor mit fag. Det har været dødspændende.
Den historisk – kulturelle modvilje mod tysk er snarere ved at blive til en ligegyldighed overfor tysk. Tysk er ikke længere en del af unge menneskers bevidsthed, men det er her vi som lærere kan give eleverne noget luft under vingerne, så de oplever noget helt andet end de havde forventet.

I 1989 blev du studievejleder. Hvorfor blev du interesseret i den funktion?
Jeg var interesseret i det der hedder gennemførselsvejledning. At

»

Det er vores opgave at vise forståelse for elevernes problemer. Hvis vi giver slip, hvad så? Den eneste form for normalitet visse elever kender, er den de møder her på skolen.
Der er rigtig mange elever der ikke kan finde ud af det der med "der, die, das". Na-und! Så kan de finde ud af så meget andet.

«

Tysk er ikke længere en del af unge menneskers bevidsthed, men det er her vi som lærere kan give eleverne noget luft under vingerne, så de oplever noget helt andet end de havde forventet.

tage hver enkelt elev alvorligt og være med til at sørge for at eksamen kom i hus. Problembuketten kan være ret stor hos en elev. En studievejleder er ikke behandler, men må hjælpe dem der har problemer med at få løst nogle af dem. Jeg følte jeg havde overskud til det – og så er studievejlederen også tættere på begivenhedernes centrum end en almindelig tysklærer.

Har vi taget for meget hensyn til elevernes problemer? Nurser vi for meget?
Nurse er et nedladende ord. Vi har en social forpligtelse til at vejlede ud af en krise. Til at skabe rammerne for at eleverne kan gennemføre. Af og til har jeg da lavet en aftale med en elev og ringet om morgenen. Men der er da også de typer, der beder om hjælp til at blive smidt ud. De går og venter på at blive smidt ud, og bag efter venter de på at komme ind igen. Det er problematisk.
Vi er tilbøjelige til at tage eleverne en bloc, men der er jo ikke to elever der er ens. Det er vores opgave at vise forståelse for elevernes problemer. Hvis vi giver slip, hvad så? Den eneste form for normalitet visse elever kender, er den de møder her på skolen. Konsekvenspædagogik er altså ikke noget der holder for voksne mennesker. Hvis vi behandler voksne mennesker som 16-årige, så er der en risiko for at de også opfører sig sådan.

Hvad er en god lærer?
Det vigtigste er aldrig at tale ned til folk. En god huskeregel for mig har været, at der i enhver klasse sidder mindst en tredjedel som er bedre begavet end mig selv. Der er rigtig mange elever der ikke kan finde ud af det der med "der, die, das". Na-und! Så kan de finde ud af så meget andet. Alt det der med, at læreren er alene – det er altså også læreren der har magten og ansvaret. Det der er kernen i mit arbejdsliv, det er mig og klassen. Jeg hader alle former for supervision og indblanding.

Har du aldrig følt dig udbrændt og træt af FHF?
Den til tider meget massive uvilje mod HF's eksistens fra visse politi-

ske partier har snarere udviklet en kampgejst, selvom jeg tit har stillet mig spørgsmålet, hvorfor HF-lærere altid skal forsvare og forklare, hvorfor de underviser på HF. Jeg underviser på HF, fordi jeg synes at de elever jeg underviser, er værd at bruge sit krudt på. Det kræver meget energi at være lærer, og i perioder har jeg følt, at jeg ikke havde kræfter til andet end at arbejde. Når et nyt skoleår begynder, kan jeg føle mig nervøs og lide af sceneskræk, men en god feedback fra eleverne – og selvtilliden er tilbage. Der er meget rugbrødsarbejde forbundet med at være lærer, og man skal ikke forvente at få sit kick hver dag. Erfaringen siger jo også, at når en lærer sætter i femte gear går eleverne ned i første. Og jeg kan strengt taget godt forstå, at nogle elever hellere vil høre en lærer tale end at sige noget selv, indtil de har styr på tingene. Derfor håber jeg heller aldrig at der bliver indført termins- og årskarakter på HF. Det vil være at tage sjælen ud af uddannelsen.
– Og nej, jeg har aldrig været træt af FHF. Jeg har elever som giver et ordentligt medspil og har kolleger som aldrig går af vejen for et godt grin.

"Det er vigtigt at kende Europas historie" – Ingrid Megyessi på FHF-lærernes studierejse til Rom i 2004.

References

concernant René Dobrosiekski

Merci René.
Nous souhaitons une bonne vie
sous le soleil du Midi.
Tu l'as bien merité.

FHF Lycée préliminaire aux études supérieures

Avril 2005

René Dobrosiekski a été employé chez nous comme concierge durant des années. Il est un personnage toujours aimable, charmant et bénévole. Il est enthousiaste et tolérant, même dans les situations difficiles. René est un "prêt-à-parler" sympathique et critique avec beaucoup d'humour et voilà un homme qui tient ses promesses. Hors de notre établissement on le rencontre souvent à vélo dans la rue entre ses stations lycéennes et lui toujours avec un sourire et un "salut".
Il s'exprime, bien sûr, en français si on insiste, mais d'abord en un danois impeccable.
René, il va nous manquer et nous lui souhaitons une retraite active et vitale.

Avec toutes nos amitiés

Finn Bønsdorff proviseur

Finn Eriksen professeur

personalet

Kirsten A. Andersen
lektor, matematik

Ralf Andersen
udd.st. filosofi/matematik

Jan Andreasen, st.vejl.,
lektor, historie/samf.

Berit Baklid
lektor, engelsk

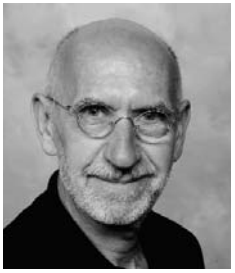
Peter Bro
lektor, billedk./design

Nicolette Brun-Hansen
lektor, dansk/historie

Kirsten Bruun Møller
udd.st., biologi/geografi

Finn Bønsdorff
rektor, samf./fransk.

Daniel Christensen
insp., lektor, rel/fy/data

Torben Christensen
lektor, idræt/biologi

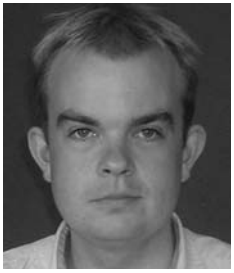
Rasmus Damkjær
årsvikar, fransk

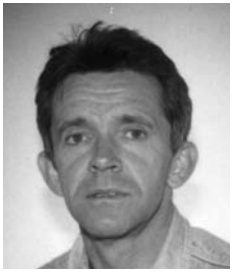
René Dobrosielski
skolebetjent

Anne Charlotte Dybeck
årsvikar, fransk

Robert Ellis
lektor, engelsk

Susanne Elsgaard
sekretær, SU-medarb.

Finn Eriksen
lektor, dansk/fransk

Jette Falk
adjunkt, billedkunst

Vibeke Fengers, insp.,
engelsk/religion/psyk.

Anne Dorte Fridberg
adjunkt, dansk/engelsk

Anders Gudme-Knudsen
årsvikar, biologi

Dorte Hammelev
lektor, biologi

Johnny Hansen
skolebetjent

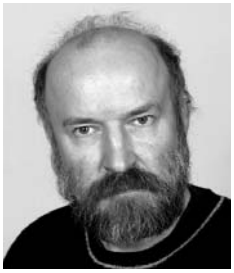
Kjeld Arne Hansen
st.vejl., lektor, hist/samf

Lise Hansen, insp.,
lektor, tysk/sp.

Lone Nøhr Hansen
lektor, hist./idræt

Ole Skov Hansen
lektor, fysik/mat

Susanne Hansen
årsvikar, datalogi

Rikke Harpøth
årsvikar, geografi

Maria B. Hassenfeldt
lektor, religion/psyk.

Eva Hestbech
årsvikar, dansk/historie

Kim Ingholt
årsvikar, dansk/musik

Mogens Jensen
lektor, dansk/samf.

Tom Jensen
rengøringsassistent

Mette Jeppesen
sekretær

Margaret Johannesen
rengøringsassistent

Jesper Kamstrup
årsvikar, idræt

Hans Kargaard
st.vejl., lektor, dansk

Kirsten Knudsen
lektor, matematik

Huriye Koken
rengøringsassistent

Annemarie Krarup
lektor, mu/id/psyk.

Rolv Kvisgaard
lektor, matematik

Hans Christian Lange
årsvikar, matematik

Henrik Larsen
udd.st., idrœt/kemi

Otto Leholt
lektor, geo./hist.

Caroline Lindemann
årsvikar, fransk

Karen Lunden
årsvikar, billedkunst

Anders Lundsgaard
lektor, fysik/kemi

Claus B. Madsen
udd.st., hist/samf

Ingrid Megyessi
lektor, tysk

Lars Midtgaard
årsvikar, kemi/fysik

Mette Kierulff M.
Sekretær

Ole Rasmussen
lektor, dansk/psyk.

Mikkel Bloch Schousboe
adjunkt, samf./hist.

Helle Schiellerup
lektor, engelsk

Tanja Schaarup-Jensen
årsvikar, engelsk/religion

Kirsten Seitzmayer
årsvikar, engelsk

Morten Sestoft
årsvikar, filosofi

Kirsten Skjøtt-Larsen
lektor, tysk/spansk

Johan Smith
lektor, matematik

Bodil W. Smith, st.vejl.,
lektor, hist./samf.

Emil Sonne
årsvikar, idræt

Lotte Stuhr
lektor, dansk/billedk.

Sevgi Tireli
rengøringsassistent

Abdoullaye Traore
rengøringsassistent

Eddie Unglaub
boginsp., lektor, tysk

Peter Braams Valore
adjunkt, dansk/tysk

Marianne Weile
adjunkt, hist./religion

Henry Vest
udd.st., fysik/kemi

Marianne Villumsen
lektor, biologi

Ulla Wogensen, lektor,
int.studielektor, da/id.

Inger Worsøe
lektor, dansk/historie

Janne Østergaard
udd.st., engelsk/psyk.

Henrik Østergaard
årsvikar, idræt/mat.

Eksterne medlemmer af skolebestyrelsen

David Jensen, formand
Konsulent, Dansk Arbejdsgiverforening

Lis Andersen
kontorchef
Københavns Universitet

Jan E. Jørgensen
form. for Børne- og Undervisningsudvalget i Frederiksberg Kommune

Leif Bjørn Sørensen
reg. revisor

Lars Øgendal, lektor
Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole

Afgangsklasserne

en helt tilfældig dag i april

Afgangsklasserne

en helt tilfældig dag i april

Kyd
Christiania
U

V

Afgangsklasserne

en helt tilfældig dag i april

Redaktion: Vibeke Fengers, Bodil W. Smith, Peter Bro og Finn Bønsdorff
Omslag: Peter Bro
Grafisk produktion: Eks-Skolens Trykkeri ApS.
Oplag: 1000 eksemplarer

Redaktionen ønsker at takke bibliotekar Michael Bach, Frederiksberg Bibliotek og arkitekt Willy Grønsund, Frederiksberg Kommune for hjælpsomhed med at tilvejebringe fotos og tegninger af Sønderjyllandsskolen.

- Skolen skal være kunstig, skolen skal være forskellig fra realiteternes

- Vi ser i det daglige nødvendigheden af brobygnin

- Skolen skal være baseret på civiliserethed, på at vi har noget til fælles, nemlig at vi respekterer

- De sidste rester af en sakral-skæbneagtig aura er forsvundet, skolen er affortry

- Tiden er kommet til at lukke vinduerne for omverdenen og gøre de

- Lærerne bør kunne kræve et vist mål af fremmedhed, af afstand til den vante daglig